

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

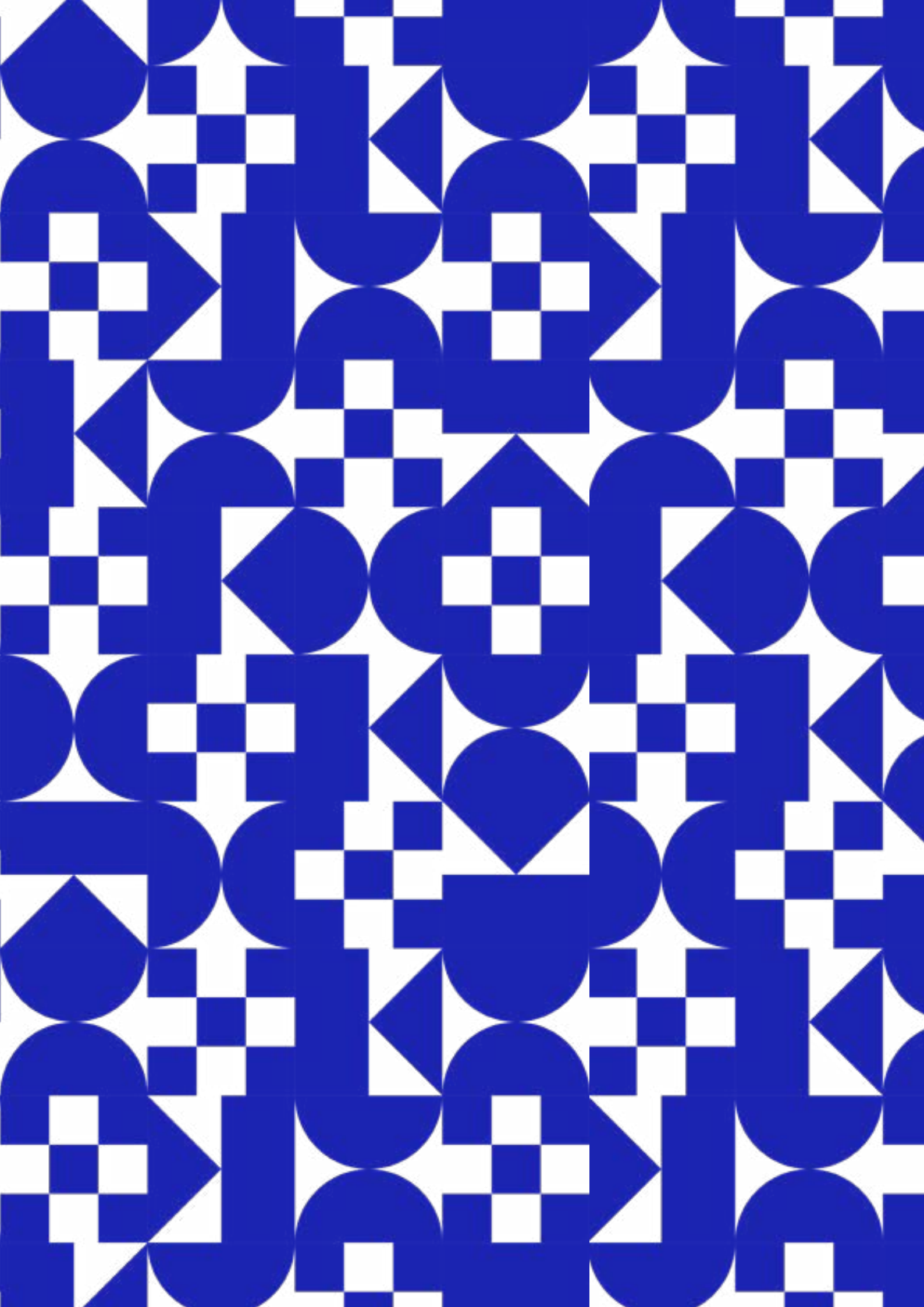
MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA z průzkumu potřeb škol a jejich zapojení do projektu

iKAP II – Inovace ve vzdělávání.

Registrační číslo projektu: CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_078/0021106.

Úvodem

Do prvního ročníku pilotního projektu Cirkulární školy jsme se rozhodli **přednostně zapojit základní školy**, protože nám dávají největší prostor pro **realizaci a otestování jednotlivých částí projektu**. Celkem jsme přitom před zahájením projektu během června – září 2022 oslovili 32 základních škol. Nakonec se jich po sérii úvodních jednání zapojilo 17.

Metody použité při výběru škol

Výběr jsme začali tím, že jsme si nechali od kolegů, s nimiž na projektu spolupracujeme a kteří mají zkušenosti z různých neziskovek, některé školy (s nimiž měli dobré zkušenosti) vytipovat. Kromě toho jsme zkoumali weby jednotlivých pražských škol a hledali jsme vhodné adepty na zapojení do projektu podle několika kritérií:

Zajímaly nás zejména školy, které už měly alespoň nějaké **zkušenosti z realizace** podobných projektů, protože mají reálnou představu o tom, co zapojení do takového komplexnějšího programu znamená. Šlo nám o to najít školy, kde by byli **motivovaní žáci i učitelé** a kde by se díky našemu projektu mohlo podařit prosadit alespoň některé reálné změny k lepšímu, aby naše práce přinesla praktický dopad. Zajímalo nás, zda je také ve škole **funkční**

žakovský parlament, protože tato skutečnost je vždycky indikátorem aktivního a demokratického zapojení žáků do dění ve škole. Děti na těchto školách jsou zvyklé **samostatně vymýšlet projekty** a pracovat na nich.

Při zapojování škol jsme oceňovali, že většina oslovených k naší nabídce přistoupila velmi zodpovědně. Bylo patrné, že školy mají **omezené časové i lidské kapacity** a že velmi pečlivě váží, čemu se budou věnovat tak, aby vynaložená energie přinesla smysluplné výsledky. Zejména školy, které měly předchozí zkušenosti s některými prestižními mezinárodními projekty (Ekoškola), kde je získání závěrečného certifikátu podmíněné náročnými kritérii, svoji **účast velmi zvažovaly**.

Naším cílem přitom bylo nabídnout školám v rámci projektu ČŠ i možnost **dotáhnout aktivity**, do nichž se (třeba i v rámci jiných projektů) pustily, které se ale z různých důvodů nepodařilo zcela zrealizovat. Na základě úvodní rešerše jsme přitom měli dobrý přehled o tom, co se u nás (i v rámci Evropy) v této oblasti momentálně nabízí a jak jsou jednotlivé projekty koncipované a zaměřené, takže jsme si z informací na webu jednotlivých škol dokázali udělat docela přesnou představu o tom, co se v oblasti environmentálního vzdělávání kde děje.

Zodpovědný přístup škol k zapojení se do projektu měl své **pozitivní i negativní důsledky**: Na jedné straně věříme, že se školami, které se nakonec rozhodly do projektu jít, bude nadstandardní spolupráce. Všechny si vzaly čas na rozmyšlenou proto, aby posoudily svoje kapacity. Jednaly s pedagogy, kteří budou mít projekt ve škole na starosti, a přemýšlely o tom, jak bude možné předpokládané aktivity spojené s naplňováním projektu **integrovat do vzdělávacího programu** a do chodu školy. Na druhé straně nás dlouhé váhání některých oslovených škol na samém začátku projektu zdrželo.

Nevýhodné bylo **oslovování škol na konci školního roku**, které kolidovalo s návalem práce a s únavou, kterým učitelé v tomto období pravidelně čelí. Během prázdnin se jednání téměř zastavila, aby se v září rozběhla ve stejně hektické atmosféře jako během června.

Metody použité při zkoumání potřeb škol

Zkušenosti z různých podobných projektů ukazují, že oslovovat školy plošně – například prostřednictvím hromadného emailu – prakticky nemá význam. Většina ředitelů je podobnými nabídkami tak zavalená, že takovým zprávám (pokud se k nim vůbec dostanou) nevěnují pozornost.

Proto jsme vytipované školy seřadili do sdílené tabulky, ve které jsme uvedli základní charakteristiky a kontakty, a zaznamenávali jsme sem i další průběh komunikace. Potom jsme školy začali osobně kontaktovat, volali jsme většinou řediteli (v ojedinělých odůvodněných případech koordinátorovi EVVO). V případě zájmu následovalo **zaslání bližšího představení projektu**, na jehož základě se pak školy rozhodly ne/zapojit.

Dotazník

Na základě prozkoumání staršího projektu CIRAA Cirkulární školy, který se stal základem pro vytvoření Manuálu ČŠ pro Prahu 3, a ve spolupráci s kolegy zapojenými do našeho projektu jsme vytvořili **dotazník**, jehož cílem bylo zmapovat základní situaci ve školách na začátku projektu. Dotazník se stal hlavním podkladem pro následné hloubkové rozhovory, které jsme vedli ve školách s řediteli nebo koordinátory zodpovědnými za náš projekt.

Dotazník má několik rovin – jedna se zabývá **mapováním odpadového hospodářství školy** (např. které druhy odpadu se třídí, kolik se produkuje SKO a tříděného odpadu,

jak je zajištěný svoz odpadu, jak je škola vybavená koši na tříděný odpad apod.).

Druhá část zkoumá, kde ve škole vzniká **bioodpad**, kde se třídí a jak se s ním případně dál nakládá. Zjišťuje, zda má škola k dispozici kompostejnery – hnědé popelnice nebo zda je na zahradě zavedeno kompostování. Navazuje část dotazníku věnovaná **zahradě**. Ta mapuje základní parametry a možnosti **zahrady**, případně pozemku, na kterém se škola nachází.

Třetí část zjišťuje, zda je prostředí školy vhodné k implementaci **reuse aktivit**, zkoumá, jak funguje **místní a rodičovská komunita** a soustředí se na **zdroje materiálu určeného k upcyklaci**.

Závěrečná část dotazníku je věnovaná **nakládání s gastroodpadem** a krokům, které škola dělá; k prevenci jeho vzniku. Zkoumá „**odpadové hospodářství**“ v rámci **školní kuchyně** a opatření, které škola aktuálně dělá, aby snížila plýtvání jídlem.

Pro vytvoření dotazníku jsme použili formulář Typeform, který nám umožnil vytvořit i jednoduchou závěrečnou analýzu odpovědí, kterou k této zprávě přikládáme.

Hloubkové rozhovory

Hloubkové rozhovory, které jsme pro průzkum v počáteční fázi projektu zvolili, vychází z metodiky **Human Centered Design** (nebo také design zaměřený na člověka). Jde o soubor přístupů, jejichž cílem je **vytvořit proces, který pomůže díky inovacím vyřešit nějaký problém** (praktické zavedení cirkulárních principů ve škole). Do svého procesu zapojuje budoucí uživatele nové služby (nebo značky) už od začátku. V této první fázi se snaží lidem naslouchat a pochopit (popsat) jejich **problém**.

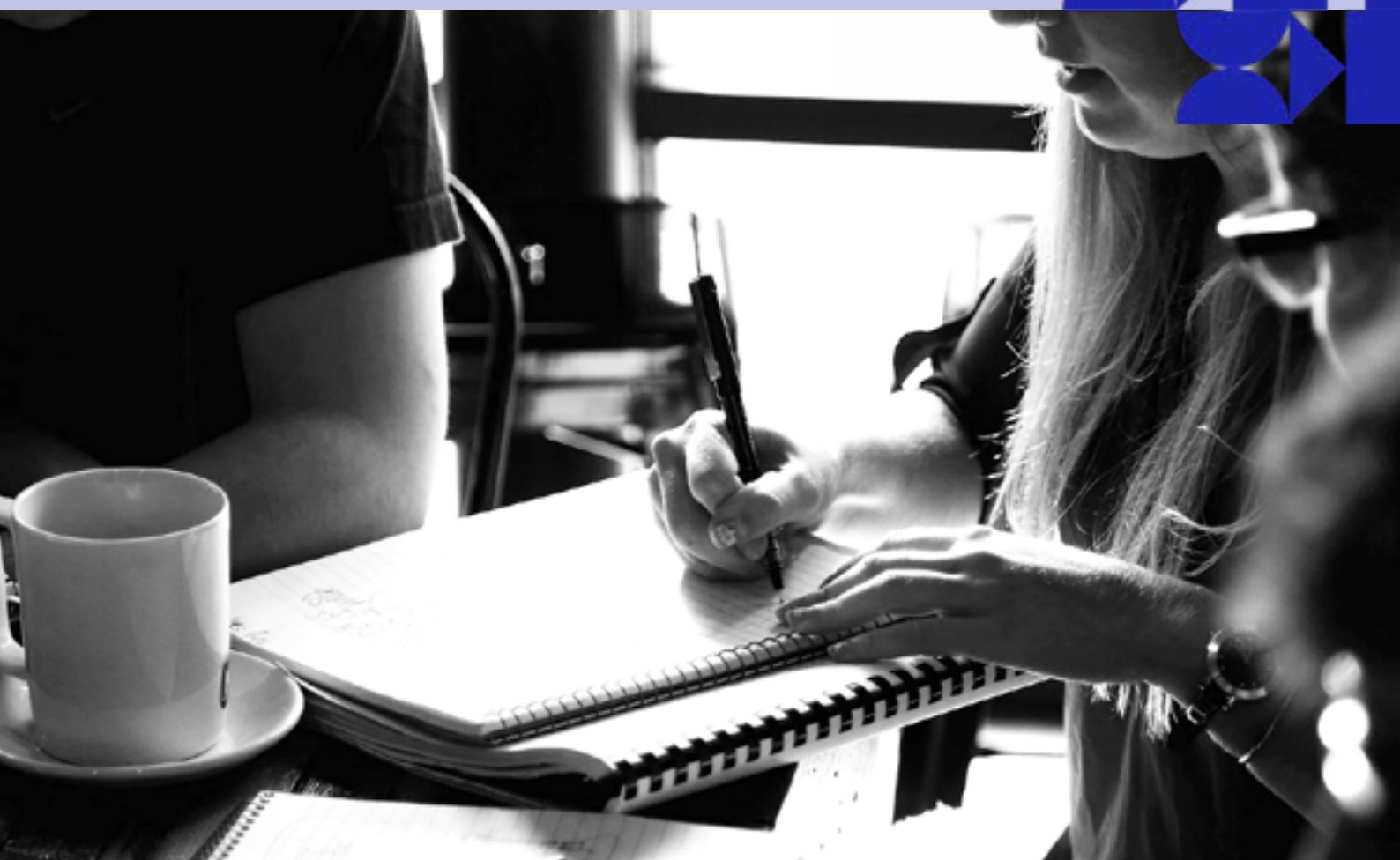
Ve druhé fázi procesu se vytváří **návrh řešení** – v našem případě harmonogram projektu – kombinace programů vybraných dané škole na míru. Cílem je rychle ověřit, zda došlo k (vy)řešení problému.

Ve třetí fázi se pak ověřuje **životaschopnost vybraného řešení** – popis příkladů dobré praxe + návrhy na další prohlubování (nebo rozšiřování – (např. z pilotní třídy na celou školu) zavedených opatření.

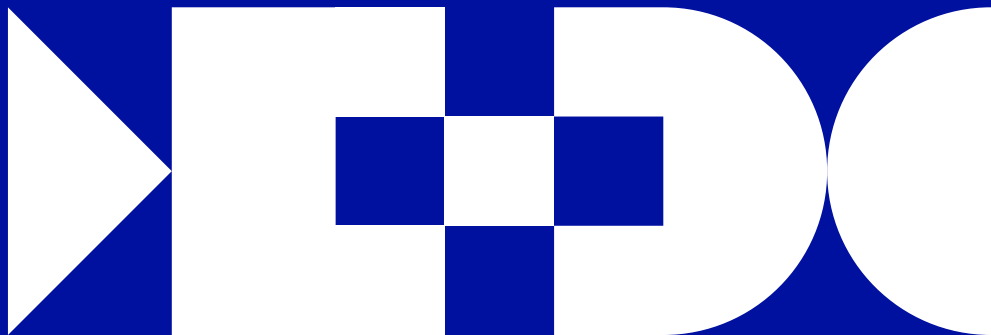
Aby mohlo být řešení problému **opravdu přínosné**, musí být **žádoucí** (ze strany jeho budoucích uživatelů), **proveditelné** a **udržitelné v dlouhodobém horizontu**.

Zápisy ze škol

Na základě vyplněných **dotazníků** a **hloubkových rozhovorů** jsme vytvořili shrnutí, ze kterého přímo vyplývají návrhy, jak program na jednotlivých školách koncipovat tak, aby to co nejlépe odpovídalo jejich možnostem, přáním a potřebám. Tam, kde to mělo význam, jsme během hloubkových rozhovorů pořídili fotografie, které jsou týmu koordinátorů a lektorů k dispozici.

ŠKOLA Č. 1

Charakteristika školy

Ve škole je 9 tříd – první i druhý stupeň a přípravná předškolní třída. Jedná se o ScioŠkolu, jejímž krédem je učit děti vzít zodpovědnost za svou budoucnost do vlastních rukou. Svět se mění stále rychleji a místo kumulace znalostí je čím dál důležitější **umět reagovat na změny**. Proto společně se studenty tvoří průvodci školy, která **připravuje na budoucí výzvy**. Děti se učí pracovat v týmu a samostatně plánovat projekty a mají možnost ovlivňovat, co, kdy a jak se budou učit. **Tento styl učení ovlivní (předpokládáme že pozitivně) i realizaci našeho projektu.**

Zapojení do jiných environmentálně zaměřených projektů

Škola v minulosti nebyla zapojená do jiných ekologických projektů a programů.

Zapojení do projektu ČŠ

Hlavní motivací školy k zapojení do projektu je nadšení pedagogů, zaměstnanců školy, rodičů a dětí, snaha předcházet vzniku odpadu a zájem o zavedení cirkulárních principů ve škole. Zapojení pedagogů a dalších zaměstnanců školy do environmentálních projektů funguje dle koordinátorky výborně (4/5). Vypadá to, že by systém mohl fungovat tak, že dojde k zapojení projektu prostřednictvím různých možností – kolejí, klubu (družiny) apod. Na projektu by tak pracovala **celá škola prostřednictvím menších vybraných zájmových skupin.**

Třídění odpadů

Ve škole je **zavedené třídění odpadů**, třídí se tu papír, plasty, nápojové kartony. Nádoby na tříděný odpad a nádoby na směsný komunální odpad jsou umístěné **na chodbách. Ve venkovních částech školy je kompostér**, nádoba na **směsný komunální odpad** a **speciální popelnice na kuchyňský odpad**. Škola má **zajištěný pravidelný a dobře fungující svaz nádob** na plasty, papír, nápojové kartony,

gastroodpad a směsný komunální odpad. Frekvence svozu tříděného a směsného komunálního odpadu je dostačující (5/10). Bariérou ve třídění je **nesprávné rozřazení jednotlivých druhů odpadu ze strany dětí** – zde vidíme příležitost k edukaci.

Celková roční produkce odpadů (tříděných a SKO) roste. Škola vyjádřila potřebu **šetření papírem** a vyřešit jeho **třídění**. „vyrábějí“ abnormální množství tohoto odpadu. Škola nemá pro třídění odpadu a pro odpadové hospodářství vytvořená interní pravidla, která by komunikovala se zaměstnanci. Neeviduje a nesleduje interně množství produkovaného odpadu.

Uvítali by **společný workshop + konzultace pro děti a průvodce** (zaměstnance) zaměřený na **třídění odpadu** a na **precyklaci**.

Nakládání s bioodpadem

Škola na zahradě **třídí kompostovatelný materiál**, mají **jednokomorový kompostér z palet**, ve kterém končí zahradní odpad (převážně listí). Jeho kapacita je podle slov koordinátorky nedostatečná. O třídění a kompostování materiálu se starají děti a dospělí.

Bioodpad ze svačin se netřídí – bylo by možné **zavedení třídění do odvětrávaných košíčků**. Ve škole mají k dispozici také hnědé popelnice – kompostejnery o objemu 35 l, vyváží se 1x týdně. Při kompostování se škola setkává s problémem, že kvůli nesprávnému třídění dochází ke kontaminaci bioodpadu. **Stáli by o zlepšení systému třídění bioodpadu a kompostování. Potřebovali by absolvovat workshopy i konzultace pro děti i pro dospělé. Nutné je zvýšit kapacitu zahradního kompostéru.** Doporučujeme pořízení vícekomorového kompostéru, kterýlepší možnost péče o kompost a s ní spojenou rychlost kompostování. Např. koupit Massive Ekodomov nebo možné vyrobit svépomocí s Já na tom dělám.

V jedné nebo ve dvou třídách by rádi zavedli **vermikompostování**. Stáli by o zkušební provoz vermikompostéru, který nabízí Ekodomov. **Zájem o workshop + konzultace ohledně vermikompostování pro děti i dospělé**. Pořízení **vermikompostéru 2x** – do dvou budov na první a druhý stupeň.

Zahrada

Na relativně malé zahradě je **kompostér, pískoviště vytvořené s rodiči svépomocí a několik stromů**. O zahradu se starají „všichni trochu“, nejvíc ji využívají děti. Zatím se zahrada příliš nevyužívá k učení. Uvítali by **vhodné výukové programy**, jejichž prostřednictvím by do vyučování mohli **zapojit zahradnická a kompostovací témata**, například **workshopy + konzultační podpora zahradního kompostování a pěstování na čtverečkových zahrádkách – uzavřený cyklus jídla**.

Zapojení rodičů a reuse aktivity

Ve škole funguje komunita (děti, rodiče, pedagogové, zaměstnanci). V rámci projektu by měli zájem o aktivity pro rodiče ve formě reuse dílen s odborníky z organizace Já na tom dělám – výroba vyvýšených záhonů, kompostéru, domečku pro králíka, přístřešku na kola/koloběžky, nebo stojanů na květináče z palet.

Ve škole je k dispozici **vybavená dílna** vedená jedním z průvodců, který by se mohl také do organizace dílen s rodiči zapojit. Už mají zkušenost se společným vytvářením pískoviště na zahradě.

Minulý rok místo **SWAPu** odnesli shromážděné věci do centra pro pomoc Ukrajině. Letos by SWAP mohli zkusit uspořádat.

I tady by rádi (podobně jako ve ScioŠkole na Praze 6) uvítali workshop **upcyklace textilu** pod vedením kreativního odborníka, například sešívání koberečků ze zbytků.

Ve škole se najde spousta **různého materiálu**, který by se dal dál použít – například palety nebo pevné plastové

pytle naplněné plastem a pískem, které se používaly na sezení venku, ale jsou poničené. Ve škole se pořádají komunitní slavnosti a funguje tu **Freeshop**.

Gastroodpad

Škola **nemá vlastní kuchyň** a jídlo dováží. Jídelna nabízí pět druhů jídel denně s možností výběru vegetariánských jídel. Jídelna denně vydá **120 porcí jídla**, každý den **zbývá 10 nevydaných porcí**. Všechno toto jídlo se daří rozdat. V rámci prevence vzniku zbytků jídla mají zavedené **regulovatelné porce**.

Ve škole funguje **předmět Vaření**, kterému se malá skupina dětí věnuje jednou týdně – zde by bylo možné realizovat **preventivní programy proti plýtvání + zkusit vařit „záchranné recepty“**.

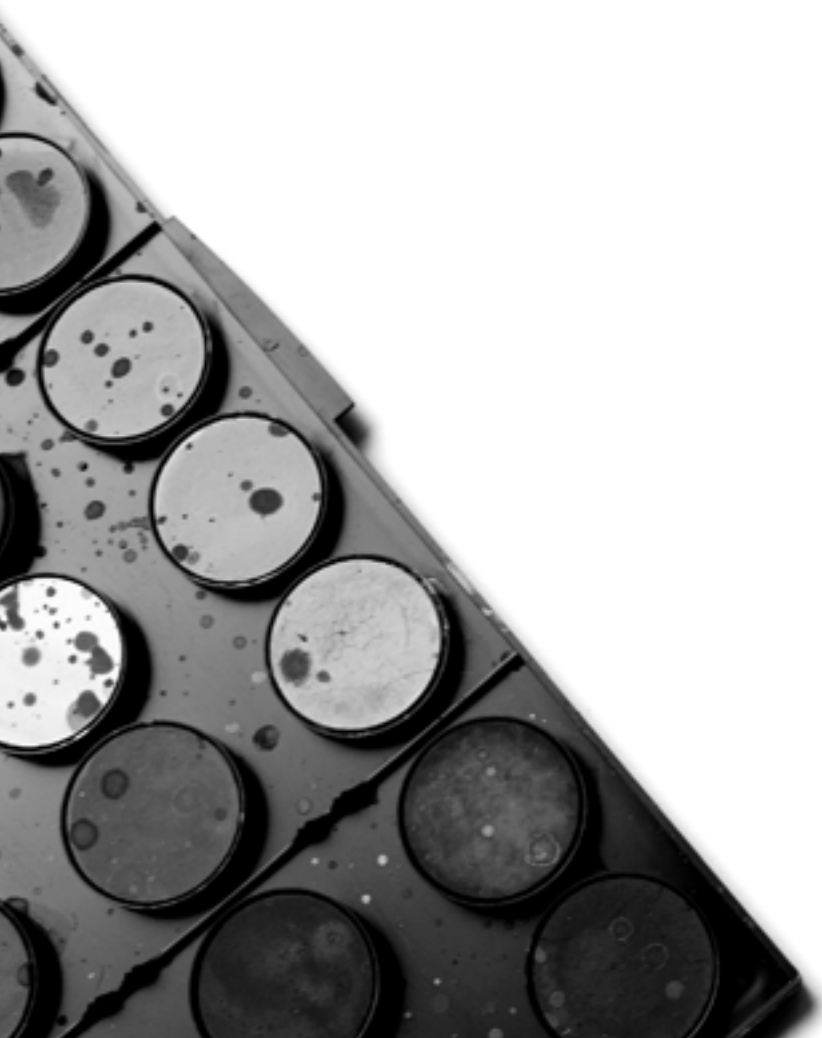
Denně zbývá **8 kg kuchyňského gastroodpadu** (zbytků vařeného jídla), který se separuje do speciální popelnice na gastroodpad a je (bezplatně) jedenkrát týdně **odvážen do bioplynové stanice** (zapojení do pilotního projektu Magistrátu). Vedoucí jídelny si stěžuje, že se gastroodpad odváží ve středu, takže zbytky ze čtvrtka a pátku musí přes víkend skladovat v lednici.

Školní jídelna produkuje **směsný komunální odpad, kuchyňský gastroodpad** (zbytky vařeného jídla) a **sklo**. V kuchyni jsou celkem umístěné dva koše **na všechny druhy tříděného i směsného odpadu**. **V kuchyni není umístěná nádoba na kompostovatelný odpad**, který vzniká během přípravy jídla (např. slupky a odřezky z ovoce a zeleniny), takže končí v SKO.

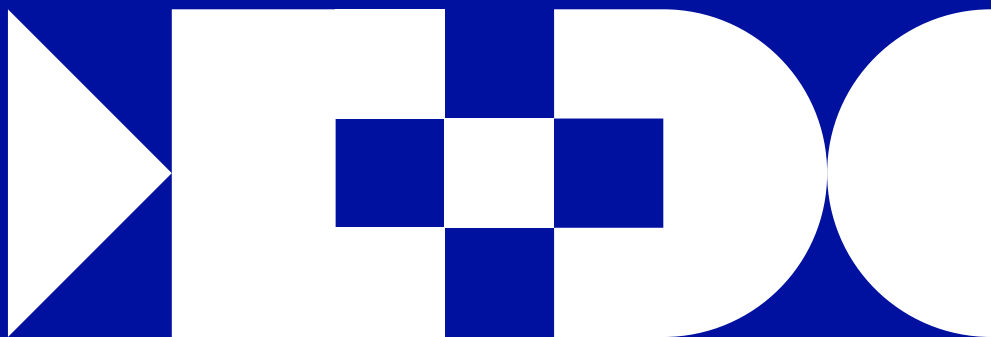
V rámci udržitelnosti se v kuchyni snaží používat **suroviny bez obalu nebo ve vratných obalech**. Za správné třídění odpadů z kuchyně a jídelny zodpovídá paní uklízečka, vynáší je 1x denně. Jídelna nevydává jídlo s sebou.

Shrnutí potřeb a požadavků školy

- **Konzultační podpora + workshop pro děti a průvodce** k tématu **třídění a recyklace**.
- Potřeba zlepšit **šetření papírem** a vyřešit jeho **třídění**
- **Bioodpad ze svačin** se netřídí – bylo by možné **zavedení třídění** do odvětrávaných košíčků.
- Stáli by o **zlepšení systému třídění bioodpadu a kompostování**. **Přínosem by byly workshopy a konzultace pro děti i pro dospělé**. Pořízení nového kompostéru nebo rozšíření kapacity stávajícího. Vícekomorový kompostér zlepší možnost péče o kompost a s ní spojenou rychlost kompostování (Ekodomov Massive, kompostér z palet Já na tom dělám).
- Zájem o **workshop+konzultace** ohledně **vermikompostování** pro děti i dospělé. Pořízení vermikompostéru 2x – do dvou budov na první a druhý stupeň.
- Uvítali by vhodné výukové programy, jejichž prostřednictvím by do vyučování mohli **zapojit zahradnická a kompostovací témata**, například **workshopy+konzultační podpora zahradního kompostování a pěstování na čtverečkových zahrádkách** – uzavřený cyklus jídla.
- V rámci projektu by měli zájem o aktivity pro rodiče ve formě **reuse dílen** s odborníky z organizace Já na tom dělám – výroba vyvýšených záhonů, kompostérů, domečku pro králíka, přístřešku na kola/koloběžky, stojanů na květináče z palet.
- Minulý rok místo **SWAPu** odnesli shromážděné věci do centra pro pomoc Ukrajině. Letos by mohli SWAP zkusit uspořádat. Uvítali by workshop **upcyklace textilu** pod vedením kreativního odborníka.
- Funguje tu **Freeshop**.
- Ve škole funguje **předmět Vaření**, kterému se malá skupina dětí věnuje jednou týdně – zde by bylo možné realizovat **preventivní programy proti plýtvání** + zkusit vařit **záchranářské recepty**.

ŠKOLA Č. 2

Charakteristika školy

Tuto ScioŠkolu tvoří průvodci společně s dětmi. Úkolem školy je pomáhat poznat vlastní silné a slabé stránky a učit se vyjadřovat názory a postoje. Škola dává prostor pro rozvoj osobnosti, učí děti i průvodce plánovat projekty a rozvrhnout si čas, a také je vede k zodpovědnosti za svá rozhodnutí, vzdělávání i za svět kolem.

Zapojení do jiných environmentálně zaměřených projektů

Škola dosud nebyla zapojená do jiných environmentálních projektů.

Zapojení do projektu ČŠ

Vyučování ve ScioŠkole je organizované jiným způsobem než v klasických školách, projekt by se dal **implementovat do různých projektů a předmětů**. Mohl by se mu například věnovat **celý projektový den** – možnost, že se děti přihlásí – důležitá je kvalita propagace směrem k dětem, protože si samy vybírají z různých nabídek.

Při škole dále funguje tzv. **klub** (obdobu školní družiny), v jehož rámci se děti věnují různým aktivitám, na jaře by například mohli založit zahrádku.

Možnost zapojení je také v rámci tzv. **Středy jinak** – dvouhodinová výuka formou kurzu, na základě zájmu o konkrétní kurz se vytvoří **pevný stálý tým dětí z různých tříd**, který je případně doplňovaný dětmi, které dané téma během týdne zaujme. Témata z projektu ČŠ by se zde dala prostrídat.

Třídění odpadů

Na každém patře jsou na chodbě **hnízda na třídění odpadů** – plast, papír, nápojové kartóny, bioodpad, sklo. Potřebovali by zvýšit počet košů. Rádi by spolu s dětmi udělali **analýzu SKO**. Mají rezervy v třídění – děti netřídí zodpovědně, rádi by je více zapojili – uvítali by **konzultační podporu + workshop pro děti a průvodce k tématu třídění a precyklace**.

Nakládání s bioodpadem

Ve škole se zatím **kompostovatelný materiál třídí málo**, momentálně nevědí, kam tento odpad paní uklízečky vynášejí, potřebovali by společnou konzultaci. Určitě by se ale někde na pozemku našlo **místo pro instalaci kompostéru**.

Ve škole je podomácku vyrobený **vermikompostér**, který momentálně příliš nefunguje, jsou v něm mušky a má malou kapacitu. Zájem o jeho **obnovení**, případně o větší **rozvoj vermikompostování** ve škole by měly spíš mladší děti.

K dispozici mají **terasu, prostor před školou** a nově i **městský parčík**, kde se momentálně vybudovala skluzavka. Na terase nebo na několika místech na pozemku kolem školy by mohly být umístěné vyvýšené záhony. Na terase už jeden záhon je, vyrobil ho zástupce ředitele a řemeslník, který je také autorem nábytku po celé škole. Průvodci v něm pěstovali spolu s dětmi v rámci předmětu Zahradničení, zejména mladší děti (přípravka) mají o tento předmět zájem. Pěstování se úplně nedařilo (rajčata zplsnivěla, vypěstované plodiny se nestihly sklídit do prázdnin). Pokud jde o **základy městského pěstování**, uvítali by **konzultační podporu**.

Gastroodpad

Škola **nemá vlastní kuchyň**, jídlo dováží z bistra Inspirace. Dělají **preventivní kroky** proti vyhazování jídla – dříve, když byla polévka zdarma, zbytečně se vylévala, nyní je i **polévka zpoplatněná**, což vede k úsporám. Zbytky se odvázejí na farmu prasatům (neoficiální informace, toto řešení není legální).

Mají zavedený **předmět Vaření** – jedna ze tříd každý pátek vaří pro ostatní – zde by bylo možné vyzkoušet záchranné recepty nebo preventivní programy (Zachraň jídlo, Skutečně zdravá škola).

Zapojení rodičů a reuse aktivity

Určitě by tu studenty z vyšších ročníků bavilo **organizovat SWAP**, zájem by měli také o **upcylační textilní dílny** – mají tady předmět **Šití** – vloni tu studentka 8. třídy naučila 20 dětí háčkovat (velmi úspěšný kurz). Ve velké oblibě je také „**kutění**“ – aktivity spolku Já na tom dělám by je určitě bavily, na půdě by se jistě našel **materiál k upcyklaci**. Ve škole jsou velké prázdné chodby, kde by mohly v rámci společných dílen vzniknout kouty vhodné k sezení, vešly by se tam i truhlíky na květiny.

Někde v rámci chodby by také mohl vzniknout **Freeshop** – v rámci společných dílen by mohly vzniknout poličky z palet.

Jedna ze tříd se rozhodla, že si letos udělá **květinovou třídu** – aktivita, kterou by bylo možné také spojit s projektem ČŠ. Mají představu např. závěsných květináčů, „kokedam“ nebo poličky na květiny z palet – aktivita se připravuje v rámci předmětu **Péče o školu a domov** – výsledky by měly mít zajištěnou i externí prezentaci (pilotní zkušenost využitelná pro ostatní).

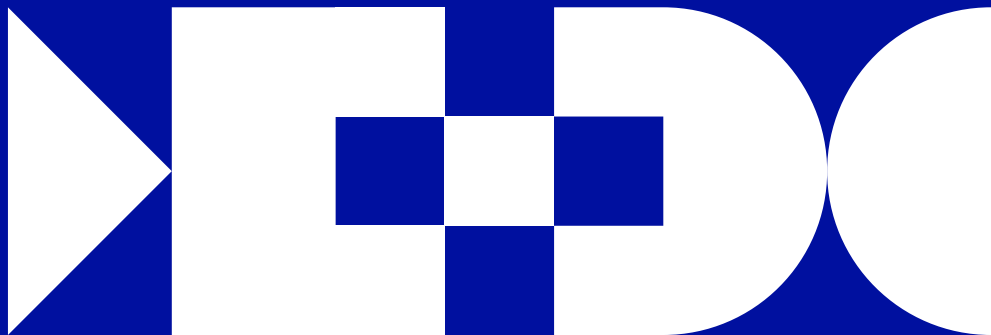
Komunita rodičů vykazuje spíše slabší zapojení (většina dětí nebydlí v okolí, rodiče je do školy vozí z daleka). Zapojují se do přípravy Jarmarků nebo do akcí typu Uklid'me Česko.

Shrnutí potřeb a požadavků školy

- Potřebovali by **zvýšit počet košů** na tříděný odpad.
- Rádi by spolu s dětmi udělali **analýzu SKO**.
- Děti třídí nezodpovědně – uvítali by **konzultační podporu + workshop pro děti a průvodce k tématu třídění a recyklace**.
- Na pozemku by chtěli najít vhodné **místo pro instalaci kompostéru**.
- Mají zájem o **obnovení vermikompostéru**, případně o **větší rozvoj vermikompostování**.
- Na terase nebo na několika místech na pozemku kolem školy by mohly být **umístěné vyvýšené záhony**, ve kterých by se využíval kompost vyrobený z vlastního bioodpadu – uzavřený cyklus jídla.
- Pokud jde o **základy městského pěstování**, uvítali by **konzultační podporu**.
- Určitě by tady studenty z vyšších ročníků bavilo **organizovat SWAP**, zájem by měli také o **upcylační textilní dílny**.
- Ve velké oblibě je také „kutění“ – aktivity spolku Já na tom dělám by je určitě bavily, na půdě by se určitě našel materiál k upcyklaci. Ve škole jsou **velké prázdné chodby**, kde by mohly v rámci společných dílen vzniknout kouty vhodné k sezení, vešly by se tam i truhlíky na květiny.
- Jedna ze tříd se rozhodla, že si letos udělá **květinovou třídu** – aktivita, kterou by bylo možné také spojit s projektem ČŠ.
- Někde v rámci chodby by také mohl vzniknout **Freeshop** – např. společně vyrobené poličky z palet.
- Mají zavedený předmět **Vaření** – jedna ze tříd vaří každý pátek pro ostatní – zde by bylo možné vyzkoušet záchranné recepty nebo preventivní programy (Zachraň jídlo, Skutečně zdravá škola).

ŠKOLA Č. 3

Charakteristika školy

Ve škole je 9 tříd – první i druhý stupeň a přípravná předškolní třída. Škola je v síti ScioŠkol, jejichž krédem je učit děti vzít zodpovědnost za svou budoucnost do vlastních rukou. Svět se mění stále rychleji a místo kumulace znalostí je čím dál důležitější umět reagovat na změny. Proto společně se studenty tvoří průvodci školy, která **připravuje na budoucí výzvy**. Děti se učí pracovat v týmu a samostatně plánovat projekty a mají možnost ovlivňovat, co, kdy a jak se budou učit. Tento styl učení ovlivní (předpokládáme že pozitivně) i realizaci našeho projektu.

Zapojení do jiných environmentálně zaměřených projektů

Škola je zapojená i do jiných ekologických projektů – dva roky se věnuje CO2 lize, kterou koordinuje ekologický institut Veronika, a druhým rokem pracuje na projektu **Skutečně zdravá škola**. Byli zapojení do projektu Ekodomova **Rosteme na zahradě** – realizace nedokončená kvůli COVID-19. Motivací pro zapojení do projektu ČŠ je **předcházení vzniku odpadu** a zájem o **zavedení cirkulárních principů ve škole**.

Zapojení do projektu ČŠ

Ve škole funguje originální systém projektového učení, který umožňuje projekt integrovat různými způsoby. Existují tu různé **koleje** (např. Trhák, gurmánská), které se zabývají specifickými tématy. Mají vymezené dva bloky týdně v době odpoledního vyučování, sdružují se tu (podle zájmů) děti z různých tříd.

Jednou za dva měsíce pořádají tzv. kolejni den, kde představují výsledky práce ostatním. Kolej Trhák např. organizuje komunitní akce ve volném čase – mohla by se zapojit do **pořádání SWAPu** a organizace **Freeshopu**.

Další prostor je v rámci **klubu – družiny**, která se velmi angažuje – v minulosti založili záhon s dýněmi, které vypěstovali

v „Dolíčku“ (nyní z nich budou dělat chutney), vedle kurtů vyseli kvěnatou louku. V rámci klubu obhospodařují i další záhony (pomoc jednoho z tatínků, který je biozemědělec).

Nyní už mají většinu akcí a projektů do Vánoc rozplánovaných, pokud se nepodaří aktivity ČŠ zapojit do stávajících realizací, budou se plánovat na druhé pololetí.

Dle hodnocení paní ředitelky je zapojení pedagogů a dalších zaměstnanců školy do environmentálních projektů dobré (3/5).

Třídění odpadů

Ve škole je **zavedeno třídění odpadů**, třídí papír, plasty, sklo, nápojové kartony, textil. **Nádoby na třídění odpadu** jsou umístěné na chodbách. Neseparují kov, baterie a elektro, protože nemají v dosahu příslušné kontejnery. **Nádoby na směsný komunální odpad** jsou umístěné **ve třídách a na chodbách**. **Ve venkovních částech** školy jsou umístěné **koše na směsný odpad**.

Škola má zajištěný **pravidelný a dobře fungující svoz nádob** na plasty, papír, nápojové kartony, bioodpad a směsný komunální odpad. Kapacita nádob na tříděný a komunální odpad i frekvence svozu vyhovuje (5/10).

Za hlavní **bariéru v třídění** odpadu považují to, že nemohou třídít všechno, např. kovy. Produkce směsného komunálního odpadu se nemění, produkce tříděných složek roste.

Velké téma vhodné pro děti ve třetím trojročí – PRECYKLACE – rádi by na toto téma **absolvovali výukové programy**, mají kontakt na pedagoga VŠCHT, který se touto problematikou zabývá. Téma by se dalo zpracovat formou malého projektu – čtyři čtvrtky – na jeden nebo dva programy si lze pozvat hosta.

Nakládání s bioodpadem

Ve škole se **třídí i kompostovatelný materiál** – ve třídách a v prostorách pro pedagogy separují odpad ze svačin, ve školní

kuchyni kompostovatelný materiál, který vzniká při přípravě jídla (slupky ze zeleniny, ovoce apod.). Kompostovatelný odpad se odděluje od gastroodpadu. O třídění kompostovatelného materiálu se starají děti samy, v rámci služby shromažďují bioodpad z jednotlivých tříd do velké bedny a tu pak vynesou do **kompostejneru**. Mají připravený zahradní kompostér, který by měl být podle projektu RNZ na terase, je třeba ho zprovoznit.

Ve škole mají „podomácku“ vyrobený **vermikompostér**, který je pořád funkční (už jednou ho resuscitovali v rámci programu Ekodomova Rosteme na zahradě), ale mohl by fungovat mnohem lépe. Uvítali by jeho **upgrade**, možná zakoupení nového „profesionálního“ vermikompostéru.

Ve škole mají k dispozici **hnědé popelnice – kompostejnery**, o objemu 123 l, které se svázejí 1x týdně. Třídění bioodpadu a kompostování už řešili v rámci jiných projektů.

Ke kompostování je motivuje starost o planetu a přemýšlení o budoucnosti. Témata třídění bioodpadu a kompostování zapojují do výuky prostřednictvím projektů. Uvítali by vhodné **výukové programy**, jejichž prostřednictvím by do vyučování mohli zapojit **zahradnická a kompostovací témata**. Kompostér je momentálně nefunkční, veškerý bioodpad ze tříd apod. končí v hnědé popelnici. Z projektu Rosteme na zahradě je tu naplánované **vytvoření pojízdného kompostéru na terasu**, který by se dal ve spolupráci s Já na tom dělám v rámci projektu ČŠ dokončit.

Starší děti kompostování příliš „nechytlo“, do tohoto projektu navrhuji zapojit děti z prvního trojročí, které jsou pro pěstování a kompostování nadšené.

Mají v plánu znovu **rozjet kompostování** – uvítali by programy pro děti i pro dospělé + chtějí založit **čtverečkové zahrádky** (terasa, „Dolíček“ – prostor nad školou, kde už nějaké záhony fungují). Potřebují **dodělat záhon**, který chybí uprostřed sezení před školou (zbytky projektu RNZ).

Gastroodpad

Škola nemá vlastní kuchyň, jídlo se dováží z bistra Inspirace. Denně jsou v nabídce čtyři druhy jídel, k dispozici je vegetariánské menu a bezlepková dieta. Ve škole se denně vydá 150 porcí. V rámci projektu Skutečně zdravá škola čas od času dělají exkurze do bistra Inspirace + mají tu workshopy.

V rámci prevence vzniku zbytků jídla používají **regulaci velikosti porcí**. Jídlo z bistra Inspirace často vracejí zejména menší děti, pokud na ně nejsou zvyklé z domova a některé potraviny (například cizrnu) neznají.

Bistro Inspirace se profiluje jako dodavatel zdravého menu – ve spolupráci se Skutečně zdravou školou **zkoušeli dělat změny v jídelníčku**. Snaží se to dělat tak, aby **jídlo bylo zdravé a zároveň dětem chutnalo** – v tomto smyslu stravování „hlídají“ i rodiče.

Programy pro prevenci plýtvání jídlem by se daly nabídnout druhému a třetímu trojročí. **Vaření ze záchranářských receptů** by se dalo realizovat v rámci gurmánské koleje. Ve škole funguje tzv. gurmánská kolej – 1 – 2x za 2 měsíce vaří ve škole i pro ostatní, mají k dispozici kuchyň.

Původně darovali zbylé porce azylovému domu, nyní to není povolené, jídlo končí **ve speciálních popelnicích na gastroodpad** a odváží se (v rámci pilotního projektu Magistrátu) do bioplynové stanice. Velmi by uvítali s dětmi **exkurzi do bioplynové stanice**, aby děti viděly, co se s jídlem dál děje. Dříve tyto exkurze do provozů na zpracování odpadů pořádali Ekodomov.

Školní jídelna produkuje **tyto druhy odpadu**: Plast, kuchyňský kompostovatelný odpad (zbytky z přípravy jídla), kuchyňský gastroodpad (zbytky vařeného jídla). V prostorách kuchyně jsou tři koše na tříděný a směsný odpad. V kuchyni **chybí nádoba na kompostovatelný odpad**, který vzniká během vaření (např. slupky a odřezky z ovoce a zeleniny), tento odpad končí v SKO.

V rámci udržitelnosti škola spolupracuje s farmáři a lokálními producenty, používá suroviny bez obalu nebo ve vratných obalech a bio či fair-trade produkty. Jídelna vydává i jídlo s sebou, k jeho odnosu strávníci používají vlastní nádoby.

Pro třídění odpadu a pro odpadové hospodářství mají vytvořená interní pravidla, která jsou komunikována se zaměstnanci. Množství produkovaného odpadu interně nesledují a neevidují.

Zapojení rodičů a reuse aktivity

Kolem školy **funguje aktivní komunita rodičů**. Ve spolupráci s ní už vytvářeli vlastní záhony a pěstovali zeleninu. Mají zájem v rámci projektu využít plánovaných aktivit pro rodiče ve formě **reuse dílen** s odborníky z organizace Já na tom dělám. Ve škole by uvítali včelí úly a chtěli by zlepšit využití teras. Vyřazený inventář nabízejí jiným ScioŠkolám, ale sami mají spoustu „krámů“, které jsou k dispozici, například palety.

Ve škole není **tzv. Freeshop**, ale tato aktivita a také možnost **pořádání SWAPu** se jim líbí, mají všeho nadbytek. Do organizace SWAPu by se zřejmě zapojila kolej Trhák (organizuje plesy a další společenské akce).

Koordinátorka projektu ČŠ vede ve škole **kroužek šití** a moc by uvítala **kreativní spolupráci** někoho, kdo se zabývá upcyklací textilu, pletení, páření, opravování věcí a upcyklování.

Já na tom dělám by mohlo **pomoci zorganizovat dílny** koordinátorce (pro děti ev. rodiče) v rámci odpoledního vyučování v úterý, pro děti 6. – 9. třída (společná výroba pojízdného kompostéru, záhonů). Na terase je ještě spousta práce – sezení (z palet), je tam připravené ležení – je potřeba dodělat (vše dle hotového návrhu Jany Holoubkové Vařechové z předchozího projektu).

Shrnutí potřeb a požadavků školy

- Velké téma vhodné pro děti ve třetím trojročí – **PRECYKLACE** – rádi by na toto téma absolvovali **výukové programy**, mají kontakt na pedagoga VŠCHT, který se touto problematikou zabývá. Dalo by se zpracovat formou malého projektu.
- Mají připravený „pojízdný“ **zahradní kompostér** (repasovaný z Ekodomova), který by měl být podle projektu RNZ na terase, je třeba ho zprovoznit – případně spolupráce s Já na tom dělám. Uvítali by vhodné **výukové programy**, jejichž prostřednictvím by do vyučování mohli zapojit **zahradnická a kompostovací témata**.
- Uvítali by **upgrade** existujícího podomácku vyrobeného **vermikompostéru** nebo možná **zakoupení nového „profesionálního“ vermikompostéru** + programy o vermikompostování.
- Plán – znovu **rozjet kompostování** – **programy pro děti i pro dospělé** + založit **čtverečkové zahrádky. Dodělat záhon**, který chybí uprostřed sezení před školou (zbytky projektu RNZ).
- Mají zájem v rámci projektu využít plánovaných aktivit pro rodiče ve formě **reuse dílen** s odborníky z organizace Já na tom dělám. Ve škole by uvítali včelí úly a lepší využití teras. Já na tom dělám by mohlo **pomoci koordinátorced zorganizovat dílny** (pro děti ev. rodiče) v rámci odpoledního vyučování a společně vyrobit pojízdný kompostér a záhony.
- Ve škole není **tzv. Freeshop**, ale tato aktivita a také možnost **pořádání SWAPu** se jim líbí. Do organizace SWAPu by se zřejmě zapojila kolej Trhák (organizuje plesy a další společenské akce).
- Koordinátorka projektu ČŠ vede ve škole **kroužek šití** a uvítala by **kreativní spolupráci** někoho,

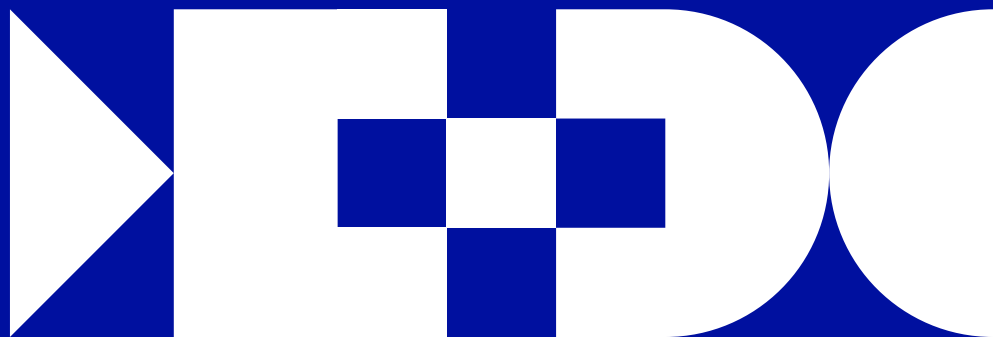

kdo se zabývá **upcyklací textilu**.

- **Programy pro prevenci plýtvání jídlem** by se daly nabídnout druhému a třetímu trojročí. Vaření ze záchranářských receptů by se dalo realizovat v rámci gurmánské koleje.
- Zbytky jídla končí **ve speciálních popelnících na gastroodpad** a odváží se (v rámci pilotního projektu Magistrátu) do bioplynové stanice. Velmi by uvítali **exkurzi do bioplynové stanice**, aby děti viděly, co se s jídlem dál děje.

ŠKOLA Č. 4

Charakteristika školy

Škola má **18 tříd**, její budovy se nacházejí v zeleni, v klidné městské části. Součástí subjektu je i mateřská škola, školní družina a školní jídelna, a navíc zde působí odloučené pracoviště ZUŠ. Komplex školy tvoří historická budova, nové pavilony s bezbariérovým vstupem a plošinou pro tělesně postižené a rekonstruovaná nízkonoenergetická budova modrého pavilonu. V areálu školy se nachází hřiště s umělým povrchem, lezecká stěna, dráha s doskočištěm, arboretum a zelená učebna. Na chodbách je k dispozici **Amos Vision**.

Zapojení školy do jiných environmentálních projektů

Pokoušeli se o získání titulu **Ekoškola**, momentálně je tento projekt nefunkční, ze spolupráce nemají dobrou zkušenost (příliš mnoho nároků + nedostatečná přímá podpora).

Zapojení do projektu ČŠ

Hlavní motivací školy k zapojení do projektu je předcházení vzniku odpadu, nové možnosti zaměření školy, zájem o zavedení cirkulárních principů ve škole a vysoké náklady na svoz odpadu.

Zapojení pedagogů a dalších zaměstnanců školy do environmentálních projektů funguje dle slov paní ředitelky **minimálně** (1/5). Pokud jde o související předměty – ve škole mají **základy gastronomie** (pod kterými se schovávají i práce na zahradě – pěstování). **Pěstitelské práce** patří **ve 4. a 5. třídě** pod **přírodovědu**. Projekt bude mít na starost **učitel přírodovědy** a třídní učitel **v 5. třídě**, kterou do projektu pilotně zapojí. Krom toho se zapojí i **4. a 5. třída** v rámci **obhospodařování záhonů**. **Základy gastronomie** má 6. třída – v rámci tohoto předmětu realizují **uzavřený cyklus jídla** (pěstují a jí).

Kromě toho ve škole funguje **žakovský parlament**, který bude na projektu také pracovat. 4. a 5. třída představí výsledky

své práce ostatním **například v rámci projektového dne**.

Rozhodně chtějí na začátku projektu ČŠ uskutečnit **společný kulatý stůl** – zástupci žáků, učitelé + personál – představení a nastavení projektu. Do projektu se chtějí zapojit postupně, po malých krocích. Raději několik konkrétních výstupů ve třídách, kde budou mít o projekt zájem, než do projektu nutit celou školu, zaměstnance i děti, kteří nejsou motivovaní.

Třídění odpadů

Ve škole je **zavedeno třídění odpadů** – papíru, plastů, elektroodpadu. **Nádoby na tříděný odpad** jsou umístěné ve třídách a na chodbách. **Neseparují** sklo, hliník, nápojové kartony, kovy. **Nádoby na směsný komunální odpad** jsou umístěné na nádvoří školy. Ve venkovních částech školy jsou umístěné koše na směsný odpad, papír a plasty.

Škola má zajištěný **pravidelný a dobře fungující svoz** nádob na plasty a papír a SKO. **Kapacita nádob** na tříděný a komunální odpad vyhovuje 5/10, frekvence svozu tříděného a směsného komunálního odpadu je dostatečná 5/10.

Jako největší **bariéru v třídění odpadu** paní ředitelka uvádí nezájem dětí, rodičů, pedagogů. **Celková roční produkce odpadů** (tříděných a SKO) za poslední tři roky byla následující: 2019/2020/2021: plast 0,2632 t; 0,292 t; 0,2922 t; SKO 4,5529 t; 3,0261 t; 2,2846 t; papír 2019, 2020 netříděno, 2021 0,0229 t. **Produkce směsného komunálního odpadu** se nemění a produkce tříděných složek se také nemění. Chtěli by **zlepšit kvalitu třídění odpadu ve třídách – motivační a výukové programy** pro děti + **konzultační podpora pro učitele a pro personál** (paní uklízečky, školník) – navrhovaná témata: Kolik vytríděného odpadu se skutečně zrecykluje? Co je to recyklace? **Škola organizuje ve velkém sběr papíru**). V rámci prevence by rádi udělali s dětmi **analýzu SKO**. Chtěli by další doporučení, jak celkově množství

SKO snížit. Do tříd by potřebovali **nové, větší třídící nádoby**.

Nakládání s bioodpadem

Kompostovatelný materiál se ve škole **netřídí, hnědé popelnice** tzv. kompostejnery nejsou k dispozici, pouze na zahradě je velký volně ložený kompost. Třídění bioodpadu a kompostování v rámci žádného jiného projektu zatím neřešili. Potřebovali by velký třikomorový zahradní kompostér (např. Massive Ekodomov), aby mohli začít na zahradě (kde je spousta materiálu) efektivně kompostovat.

Třídění bioodpadu by mohlo být pilotně nastavené **ve 4. a 5. třídách**. Programy (co je bioodpad) + odvětrávané košíky. V těchto třídách by také uvítali zavedení **vermikompostování** – programy + výroba nebo zakoupení + založení vermikompostéru.

Gastroodpad

Mají **vlastní kuchyň**, která vaří dvě jídla denně, mají možnost výběru vegetariánského jídla. V rámci předcházení plýtvání **mají regulovatelné porce**. Uvaří denně **520 porcí**, denně **zbývá cca 20 porcí nevydaného jídla**. Ve školní kuchyni se **třídí kompostovatelný materiál** vznikající při přípravě (slupky ze zeleniny, ovoce apod.), je separovaný od gastroodpadu a vynáší se do zahradního kompostu.

Gastroodpad odváží certifikovaná firma do bioplynové stanice – systémové řešení v rámci Prahy.

Škola je zapojená do celostátního projektu **Fandíme zdraví** (Vím, co jím a piju). V souvislosti s projektem vznikla výuková videa a navazují na něj besedy s výživovými poradci. Při jejich vzniku pomáhaly i postřehy ze zdejší školní jídelny. Poznatky a zkušenosti z projektu škola využívá ve výuce žáků. Školení jsou i zaměstnanci, informace – výstupy z projektu jsou určeny i rodičům a široké veřejnosti.

Dle slov paní ředitelky se některé **radikální změny v jídelničce** nesetkaly s ohlasem (ani u dětí, ani u pedagogů). Velké změny **reklamoval také žákovský parlament** – chyběla jim klasická česká kuchyně s knedlíky. Změna k lepšímu je, že jsou **všechna jídla připravovaná v konvektomatu** a v jídelně tak nedělají smažená jídla. V minulosti se pokoušeli o změny ve školní kuchyni. Po rekonstrukci kuchyně zaměstnali **nového kuchaře** (z hotelu), kvalita jídla (zejména po chuťové stránce) se výrazně zlepšila. Mají výběr ze dvou jídel, jedno je vždycky „zdravější“.

Měli také **programy Ovoce a mléko do škol**, které museli na 2. stupni zrušit, protože děti těmito svačinami zdarma plýtvaly. V této souvislosti by uvítali výchovné programy, které se zabývají **prevencí plýtvání** (Zachraň jídlo, Skutečně zdravá škola – Miluju jídlo, neplýtvám, Pijeme kohoutkovou).

Projekt **Mléko do škol** produkuje denně velké množství nápojových kartonů. V rámci výuky mají 1x za čtrnáct dní zařazený předmět **Vaření**.

Zahrada

Škola má k dispozici **rozsáhlou přírodní zahradu**, kde je venkovní a sportovní hřiště, venkovní učebny – altány, hmyzí loučka 3 x 3 m, arboretum, ovocné stromy, ohniště, kompost v zadní části, sekaná louka, studna, záhony, rozsáhlý pozemek se rozkládá před i za budovou školy. O zahradu se starají **školníci** – sekání trávy, sběr ovoce a **zřizovatel** – údržba, prořezávání velkých stromů (lip).

Zahradu **dopoledne a odpoledne do 17 hodin využívá škola a družina**, po 17. hodině je (dětské hřiště) k dispozici veřejnosti. Její potenciál není plně využitý, uvítali by **vhodné výukové programy**, jejichž prostřednictvím by mohli do vyučování zapojit **zahradnická a kompostovací témata**. Vzhledem k tomu, že je zahrada veřejně přístupná, řešili v minulosti opakovaně problém s tím, že dětem vypěstovanou zeleninu a ovoce někdo snědl – demotivující zkušenost.

Zapojení rodičů a reuse aktivity

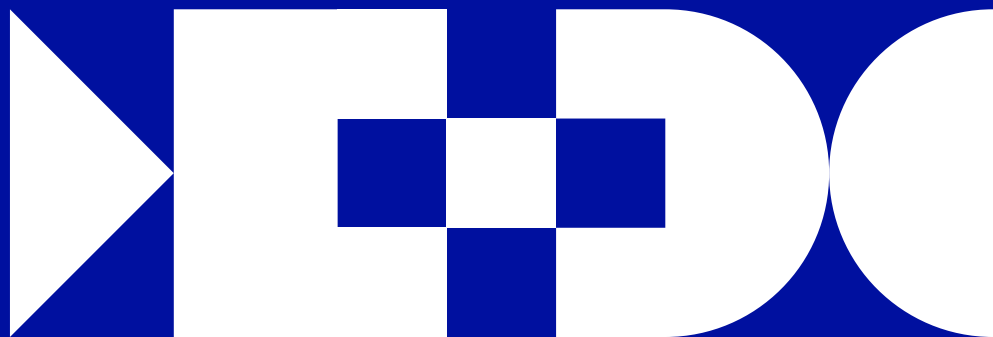
Kolem školy **nefunguje aktivní komunita rodičů**, ale škola je prostřednictvím zahrady (která je veřejnosti přístupná) součástí života obce. Obec je zřizovatelem školy a na péči o zahradu a na tom jak vypadá se aktivně podílí (paní starostka). Obec pořádá reuse akce (reuse soboty na návsi), **možnost spolupráce se SWAP Prague**. Měli by zájem zapojit rodiče ve formě **reuse dílen** s odborníky z organizace Já na tom dělám. Mají nějaké peníze od Unie rodičů, které by se daly investovat například do nákupu materiálu pro výrobu kompostéru nebo dalších vyvýšených záhonů. V rámci reuse jsou otevření různým nápadům (i výtvarného charakteru).

Shrnutí potřeb a požadavků školy

- Rozhodně chtějí na začátku **společný kulatý stůl** – zástupci žáků, učitelé + personál – představení a nastavení projektu.
- Chtěli by **zlepšit kvalitu třídění odpadu ve třídách – motivační a výukové programy** pro děti + **konzultační podpora pro učitele a pro personál** (paní uklízečky, školník) – navrhovaná témata: Kolik vytríděného odpadu se skutečně zrecykluje? Co je to precyklace?
- Do tříd by potřebovali **nové, větší třídící nádoby**. V rámci prevence by rádi udělali s dětmi analýzu SKO. Chtěli by další doporučení, jak celkově množství SKO snížit.
- **Třídění bioodpadu** by mohlo být pilotně nastavené **ve 4. a 5. třídách**.
- Ve **4. a 5. třídách** by také uvítali zavedení **vermikompostování** – programy + výroba nebo zakoupení + založení vermikompostéru.
- Uvítali by výchovné **programy**, které se zabývají **prevencí plýtvání** (Zachraň jídlo, Skutečně zdravá škola – Miluju jídlo, neplýtvám, Pijeme kohoutkovou).
- Uvítali by **vhodné výukové programy**, jejichž prostřednictvím by mohli do vyučování zapojit **zahradnická a kompostovací témata**.
- Měli by zájem **zapojit rodiče** ve formě **reuse dílen** s odborníky z organizace Já na tom dělám. Mají nějaké peníze od Unie rodičů, které by se daly investovat například do nákupu materiálu pro výrobu kompostéru nebo dalších vyvýšených záhonů. V rámci reuse jsou otevření různým nápadům (i výtvarného charakteru).
- Potřebovali by **velký tříkomorový zahradní kompostér** (např. Massive Ekodomov), aby mohli začít na zahradě (kde je spousta materiálu) efektivně kompostovat.

ŠKOLA Č. 5

Charakteristika školy

Nově zrekonstruovaná škola. Vedle ZŠ je MŠ, pro kterou ZŠ vaří. Škola má celkem 750 žáků z toho 50 ukrajinských.

Zapojení do jiných environmentálně zaměřených projektů

Škola získala certifikát Ekoškoly, který si ale neobnovila. Ve spolupráci s ČVUT fakultou architektury vytvořili venkovní posezení z palet, které se ale během uplynulých let rozpadlo.

Zapojení do projektu CŠ

Škola má zájem o zavedení cirkularity a o edukaci v předcházení vzniku odpadu. Do projektu by se zapojil **Ekotým** (6. - 9. třída). Do práce na projektu se chce aktivně zapojit pan školník – ocenil by **workshopy týkající se zahradního kompostování a pěstování** (péče o keře). Je ochotný pomoci s přehazováním a další péčí o kompost během celého roku.

Třídění odpadů

Ve škole se třídí **směsný komunální odpad**, papír, plasty a elektroodpad. Nádoby na směsný komunální odpad jsou umístěné ve třídách, na chodbách, před školou. Ve **venkovních částech školy** se nacházejí nádoby na směsný odpad, na papír, na plast. Na prvním stupni mají téměř v každé třídě směsný odpad, papír a plasty, hodně záleží na učiteli, jak je ve třídění důsledný. Na druhém stupni mají ve třídách pouze směs a papír a plasty na chodbách. Podle slov pana školníka netřídí děti důsledně, takže on nebo paní uklízečky musí odpad dotříd'ovat. Neseparují kovy, protože jich nemají dostatečné množství, aby se to vyplatilo. Škola má zajištěný **pravidelný a dobře fungující svoz** nádob na gastro, plasty, papír, a směsný komunální odpad. Kapacita nádob na tříděný a komunální odpad vyhovuje 5/10, frekvence svozu tříděného a směsného komunálního odpadu je dostačující 5/10.

Nakládání s bioodpadem

Ve škole nemají koše na bioodpad. Na druhém stupni mají **předměty Vaření a Pěstitelské práce**, proto by měli zájem o program **Uzavřený cyklus jídla**, kde by žáci didakticky viděli celý koloběh od kompostování přes pěstování až po přípravu jídla.

Gastroodpad

Škola vaří denně 750 obědů, strážníky jsou zejména děti ze základní školy z prvního stupně, pár ze druhého stupně a také MŠ, která sídlí na stejném pozemku. Personál v kuchyni je **otevřený změnám**. Vedoucí kuchyně by byla ochotná třídít bioodpad, který vzniká při vaření, a odnášet ho na kompost.

Zbylé porce, kterých je cca 5 - 10 kg, vyhazují do **speciální gastro hnědé popelnice**, která se sváží 2x týdně.

Škola má zájem o programy zaměřené na **prevenci plýtvání jídlem**. Rádi by darovali nevydané porce azylovému domu pro muže (cca 100 m od školy), ale nedělají to, protože to legislativa neumožňuje. Největší problém spočívá v tom, že je strava dotovaná. Uvítali by konzultaci ohledně **prevence plýtvání jídlem** (Zachraň jídlo). Chtěli by **analýzu gastroodpadu** prováděnou přímo žáky (projekt Skutečně zdravá škola).

Zahrada

Zahrada se nachází za školou a poskytuje dostatečný prostor pro pěstitelské práce – je tu **několik velkých záhonů v zemi a dva kompostéry** z dílny pana školníka. Kompostéry nestačí kapacitou, jsou přeplněné a proces kompostování neprobíhá tak intenzivně, jak by při správném postupu mohl. Jeden z kompostérů je umístěný za hřištěm mezi keři, kam se vyhazuje jen tráva a listí. Při této skladbě kompostovaného materiálu nedochází k rozkladu dostatečně rychle, proto se většina obsahu kompostéru

odváží v pytlích do městské kompostárny.

Na zahradě je dále velké tartanové hřiště, altán pro výuku venku a několik míst k sezení pro výuku venku. O přestávkách tráví některé třídy čas na hřišti nebo v prostorách zahrady, dále je zahrada využívána k výuce různých předmětů a v odpoledních hodinách ji využívá družina. Uvítají **programy zaměřené na kompostování a pěstování**, které podpoří edukativní potenciál zahrady. Potřebují vyřešit **efektivní kompostování na zahradě** – dodat velký tříkomorový kompostér (Massive Ekodomov), který by podpořil správný průběh kompostování.

Zapojení rodičů a reuse aktivity

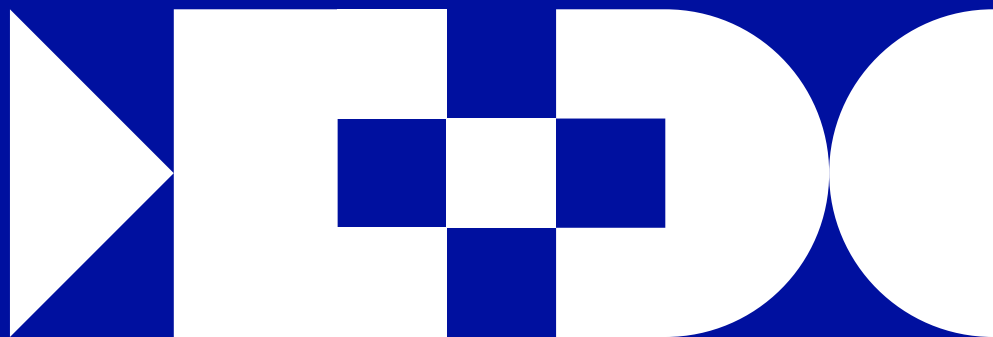
Rodiče se příliš nezapojují. Ředitel by chtěl na tartanovém hřišti vybudovat sportovní halu. Než na to škola sežene dotaci, souhlasí s možností využít prostor pro **vytvoření zeleného zákoutí** s posezením z palet nebo pneumatik nebo z dílny Já na tom dělám.

Shrnutí potřeb a požadavků školy

- Ocenili by **workshopy týkající se zahradního kompostování a pěstování** (péče o keře). Pan školník je ochotný pomoci s přehazováním a další péčí o kompost během celého roku.
- Na druhém stupni mají předměty **Vaření a Pěstitelské práce**, proto by měli zájem o program **Uzavřený cyklus jídla**, kde by žáci didakticky viděli celý koloběh od kompostování přes pěstování až po přípravu jídla.
- Uvítají **programy zaměřené na kompostování a pěstování**, které podpoří edukativní potenciál zahrady.
- Potřebují vyřešit **efektivní kompostování na zahradě** – dodat velký tříkomorový kompostér (Massive Ekodomov), který by podpořil správný průběh kompostování.
- Škola by chtěla podpořit vytvoření improvizovaného **zeleného zákoutí** s posezením z palet nebo pneumatik nebo z dílny Já na tom dělám.
- Uvítali by konzultaci ohledně **plýtvání jídlem** (Zachraň jídlo).
- Chtěli by **analýzu gastroodpadu** prováděnou přímo žáky (Skutečně zdravá škola).

ŠKOLA Č.6

Charakteristika školy

Základní škola a mateřská škola se nachází na jednom z velkých pražských sídlišť. Jejím zřizovatelem je městská část. Výuka probíhá ve všech ročnících **podle školního vzdělávacího programu Projekt 3D – Dobrovolně, s důvtipem, k dovednostem.** Škola klade důraz na čtení s porozuměním, jež považuje za nejdůležitější předpoklad pro úspěch v dalším celoživotním vzdělávání. Preferuje výuku cizích jazyků, informatiky, dále podporuje estetické vzdělávání, **ekologické vzdělávání** a oblast tělovýchovy a sportu. Škola má první i druhý stupeň a celkem je v ní **32 tříd**.

Zapojení do jiných environmentálně zaměřených projektů

Škola byla v minulosti aktivně zapojená do projektu **Recyklohraní**, nyní je po Covidu-19 tento projekt v procesu obnovy, pro dobrovolníky z řad 9. ročníků probíhá projekt **Climate rules**.

Zapojení do projektu CŠ

Hlavní **motivací** školy k zapojení do projektu je **předcházení vzniku odpadu a zájem o zavedení cirkulárních principů ve škole.** Zapojení pedagogů a dalších zaměstnanců školy do environmentálních projektů funguje (4/5). **Koordinátor EVVO** zastává svou pozici od letošního září, ještě na ni není ani proškolen, ale dostal na starosti několik projektů. Škola v rámci výuky podporuje cirkulární ekonomiku v praxi, nemá skupinu ekologicky aktivních žáků, ale funguje tu **žakovský parlament**, jehož koordinátorkou je mladá, nadšená učitelka přírodopisu, která se snaží „rozhybat“ činnost parlamentu. Dosud parlament táhli aktivní žáci devátých tříd, kteří byli zapojení do řady projektů, v tomto školním roce řeší pouze dohánění látky a přípravu na přijímací zkoušky. Idea zapojit otevřené, nadšené **děti z prvního stupně**.

Na začátku spolupráce v projektu CŠ by uvítali uspořádání kulatého stolu – **žakovský parlament + angažování pedagogové.**

Personál (školníci a paní uklízečky) přetížení, nezájem dělat cokoliv nad rámec základních povinností. Uvítali by zejména **programy pro děti**, učitelé jsou různými školeními dle vlastních slov přetížení.

Třídění odpadů

Ve škole je zavedené **třídění odpadů**, třídí se **papír a plasty**, nádoby jsou umístěné na chodbách. Neseparují kovy a nápojové kartóny, protože na ně nemají kontejner, a sklo, které žáci prakticky do školy nenosí.

Nádoby na směsný komunální odpad jsou umístěné ve třídách a na chodbách, ve venkovních částech školy se nacházejí koše na směsný odpad. U vrátnice je nádoba na třídění baterií.

Škola má zajištěný **pravidelný a dobře fungující svoz** nádob na plasty, papír a směsný komunální odpad, kapacita nádob na tříděný a komunální odpad vyhovuje 4/10, frekvence svozu tříděného a směsného komunálního odpadu je dostačující 5/10.

Hlavními bariérami ve třídění odpadu je ignorance ze strany dětí, případně nemožnost třidit některé druhy odpadu. Dle slov koordinátora by bylo potřeba třídění zlepšit – chybí edukace dětí (co kam patří), třídění se nedaří. Nemají koše na třídění kovů – „bojují“ s plechovkami od nápojů. Měli by **zájem o edukaci Zero Waste a předcházení vzniku odpadu a o fyzickou analýzu SKO** společně s dětmi.

Mají pomalu **přesluhující nádoby na tříděný odpad** (papíry a plasty), které by potřebovaly obnovit. Produkce směsného komunálního odpadu se nemění, stejně jako produkce tříděných složek.

Ve škole **nejsou pro odpadové hospodářství vytvořena interní pravidla**, která by byla komunikována se zaměstnanci. Interně se **neeviduje a nesleduje** množství produkovaného odpadu.

Nakládání s bioodpadem

Ve škole se **kompostovatelný materiál netřídí**, pouze **na zahradě**, kde svážeji školníci při úklidu a péči o školní pozemky bioodpad na spíše provizorní volně ložený kompost, který se nepřekopává. Hnědé popelnice – kompostejnery nejsou k dispozici.

Témata třídění bioodpadu a kompostování do výuky **zapojují v rámci přírodních věd**

– koloběh živin v přírodě, vznik humusu, rozkladné procesy – recyklace materiálů, opětovné využívání toho, co je většinou bráno jen jako odpad, plýtvání jídlem a dostupnost surovin.

V rámci volitelných předmětů by mohli **pilotně zavést třídění bioodpadu a vermikompostování** (zájem o badatelské učení, žížalí TV).

Gastroodpad

Škola má vlastní kuchyň, která nabízí denně **dvě jídla**, jedno zpravidla **vegetariánské**. V rámci prevence plýtvání jídlem si žáci a zaměstnanci **objednávají jídla dopředu**. Jídlo „dvojka“ se pak vaří přibližně na počet vytvořených objednávek. Dále na konci dne kuchařky nemají problém nechat si alespoň učitele nabrat polévku do vlastní nádoby. Zbylé saláty se dávají do chladnice a jsou další den k dispozici.

Dle slov koordinátora EVVO je jídlo v jídelně výborné, v rámci projektu by chtěli navázat komunikaci se školní jídelnou, protože přesně nevědí (pedagogové ani děti), kde vyhozené jídlo končí, a děti to evidentně neřeší. Vyplatilo by se připravit (například ve spolupráci se žákovských parlamentem) **preventivní programy**.

Denně se uvaří kolem 500 porcí. Na prvním stupni chodí na obědy většina žáků, na druhém stupni postupně pak zájem dětí klesá. Denně zbývá cca 30 porcí nevydaného jídla. Rozeberou si je paní kuchařky a zbytek se pravděpodobně vyhodí. Větší problém je spíše nedojedené jídlo, podle zkušenosti koordinátora EVVO vrací mnozí žáci někdy

téměř celou porci, záleží, co je na jídelničku.

Školní jídelna produkuje **směsný komunální odpad**, kuchyňský gastroodpad (zbytky vařeného jídla), kuchyňský **kompostovatelný odpad** (zbytky z přípravy jídla), papír, plast, kov.

V prostorách kuchyně jsou k dispozici koše na směsný odpad a na všechny druhy tříděného i směsného odpadu, celkem je tu umístěno 10 košů. V kuchyni je také umístěná nádoba na kompostovatelný odpad, který vzniká během vaření (např. slupky a odřezky z ovoce a zeleniny).

V rámci udržitelnosti kuchyň **nakupuje větší balení surovin**, suroviny **bez obalu nebo ve vratných obalech**. Za správné třídění odpadů z kuchyně a jídelny nese zodpovědnost vedoucí ŠJ. Kuchyň vydává také jídlo s sebou, strážníci používají **vlastní obaly** (cizí strážníci si donesou krabičky, sklenice či ešusy a je jim do nich jídlo vydáno).

Ve škole je v rámci výuky **zařazený předmět Vaření** s frekvencí 2 hodiny jednou za 2 týdny. Mají vlastní kuchyňku, předmět se učí v 7. třídě, v rámci festivalu Mezi kulturami uvařila 7. třída, ve které je koordinátor třídním učitelem, 4 různá jídla. Potřebovali by podpořit **prevenci vyhazování** – záchranářské recepty, udržitelné svačiny (Zachraň jídlo, Skutečně zdravá škola).

Zahrada

Škola má zahradu cca 3,5 hektaru, momentálně je v řešení **tvorba projektu komunitní permakulturní zahrady** se záhony i zvířaty (slepice, králíci) a skleníkem, postupně se zařizuje venkovní učebna, k dispozici je první modul. Během pandemie vznikla improvizovaná venkovní učebna v zastřešené části před vchodem, kde je tabule a dají se sem přenést lavice a židle. Rodiče pomohli zafinancovat i mobilní venkovní přístřešek.

Na zahradě je dále velký atletický ovál s fotbalovým hřištěm (umělý trávník), dopravní hřiště a hřiště na plážový volejbal,

krmítka vytvořená při pracovních činnostech, hmyzí hotel je teprve v plánu. Ze zahrady vede branka rovnou do lesa a do přírody.

Základní údržbu zahrady (sekání trávy, zastřihávání keřů, hrabání listí) provádějí dva **školníci**, případně jim pomáhají **žáci během předmětu pracovní činnosti** – pletí plevle, okopávání některých keřů, zastřihávání a hrabání listí. Do budoucna by si přáli **vybavit zahradu velkým tříkomorovým kompostérem**, kde by proces kompostování probíhal podle pravidel a byl by tak intenzivnější a rychlejší. K lepšímu třídění a kompostování bioodpadu jsou motivováni – chtějí bioodpad využít ke vzniku výživné složky půdy (kterou použijí na plánovaných záhonech) a snížit množství odpadu odváženého na skládky. Při kompostování na zahradě jim vadí zápach kompostu, nedostatečná kapacita kompostéru a pomalý proces kompostování.

Zahradu nejvíc využívají **žáci během venkovní výuky** (tělocvik, přírodopis, vlastivěda), **případně školní družina a žáci o velké přestávce**. Ve škole není zavedený předmět Pěstitelské práce. Potenciál zahrady nepovažují za plně využitý, **uvítali by vhodné výukové programy**, jejichž prostřednictvím by do vyučování mohli zapojit **zahradnická a kompostovací témata**. Chtěli by dětem ukázat **uzavřený cyklus jídla**, přáli by si vyrábět vlastní kompost a využívat jej ve vyvýšených záhonech. Čtverečková zahrádka by se hodila pro spolupráci s MŠ, ve škole mají program Děti dětem (starší děti mají patronát nad malými).

Zapojení rodičů a reuse aktivity

Kolem školy funguje **aktivní komunita rodičů**, kteří nabízejí různé aktivity při školních jarmarcích (většinou zaměřené pohybově, někdy i na tradice – pletené pomlázky), případně finanční podporu škole z fondu spolku rodičů na pomůcky a dovybavení školy v případě nenadálých změn. Pořádají **komunitní slavnosti** –

naposledy **festival Mezi kulturami**, v jehož rámci děti samy vařily jídlo z různých konců světa a prodávaly je ve dvaceti stáncích umístěných před školou. Akce měla velký úspěch.

Komunita rodičů se zapojuje i **do prací na zahradě**, minulý rok například pořádali akci **Vyhrab si svoji zahradu**, v jejímž rámci hrabali o víkendu listí, pořádali opékání. „Hurá akce“, která se velmi povedla. Rodiče ze sídliště většinou nemají vlastní zahradu, takže se do těchto aktivit na školní zahradě zapojují rádi.

Ve škole se nachází různý **materiál**, který by se dal použít pro **reuse aktivity** (se spolkem Já na tom dělám) – například staré videokazety, zavařovací sklenice apod. Koordinátor EVVO momentálně řeší vyřazení starých mikroskopů. Ve škole k dispozici **vybavená dílna**. Uvítali by podporu recyklování (upcyklace) – před pandemií byli zapojeni do programu **Recyklohraní**. U dětí tu mají tradičně úspěch prakticky zaměřené programy s reálnými výstupy – např. výroba stojánku na mobil + základy řemesel.

Ve škole zatím není **Freeshop**, ale **s jeho založením se počítá**, mají z předcovidového období zpracovaný projekt (koordinátor EVVO s kolegyní). Dokonce mají volné prostory a vědí, že v rámci sídliště by tato aktivita byla velmi vítaná. Jsou zapojeni v programu DofE (Mezinárodní cena vévody z Edinburghu), který motivuje k osobnímu rozvoji všechny mladé lidi ve věku od 14 do 24 let. Cílem programu je podpořit komplexní rozvoj schopností a dovedností mladých lidí skrze dlouhodobé a pravidelné aktivity ve čtyřech provázaných oblastech: rozvoji dovedností, pohybu, dobrovolnictví a dobrodružné expedici. V rámci tohoto programu **podpora dobrovolnictví** – zajištění provozu Freeshopu.

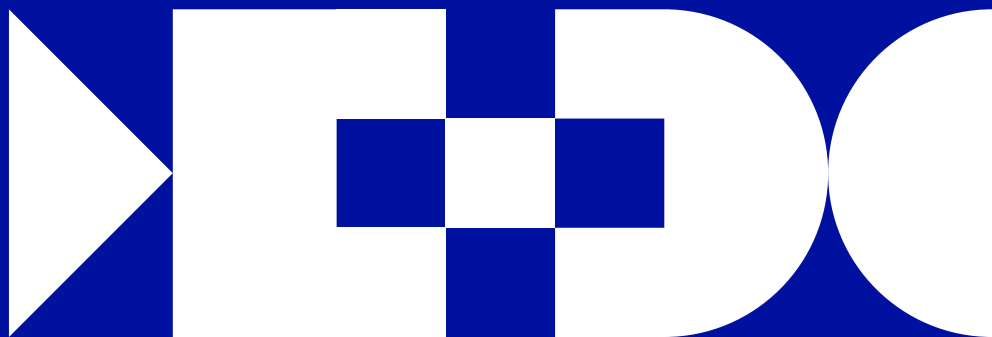
Možnost **pomoci s organizací SWAPu** – na sídlišti mnoho lidí a mnoho věcí – velký zájem o podobné akce.

Shrnutí potřeb a požadavků školy

- Na začátku projektu by uvítali uspořádání **kulatého stolu – žákovský parlament + angažování pedagogové**.
- Potřebovali by **zlepšit třídění**– chybí edukace dětí. Měli by zájem o edukaci **Zero Waste a předcházení vzniku odpadu a o fyzickou analýzu SKO**.
- Nemají koše na třídění kovu – „bojují“ s plechovkami od nápojů. Mají pomalu **přesluhující nádoby na tříděný odpad** (papíry a plasty), které by potřebovaly obnovit.
- V rámci volitelných předmětů by mohli **pilotně zavést třídění bioodpadu a vermikompostování** (zájem o badatelské učení, žížalí TV).
- Do budoucna by si přáli **vybavit zahradu velkým tříkomorovým kompostérem**, kde by proces kompostování probíhal podle pravidel a byl by tak intenzivnější a rychlejší.
- Uvítali by vhodné **výukové programy**, jejichž prostřednictvím by do vyučování mohli zapojit **zahradnická a kompostovací témata**. Chtěli by dětem ukázat **uzavřený cyklus jídla**, přáli by si **vyrábět vlastní kompost a využívat jej ve vyvýšených záhonech**. Program **Čtverečková zahrádka** by se hodil pro spolupráci s MŠ, mají program Děti dětem (starší děti mají patronát nad malými).
- Řešení **prevence vyhazování** – záchranářské recepty, udržitelné svačiny (Zachraň jídlo, Skutečně zdravá škola).
- Uvítali by podporu recyklování (upcyklace) – před pandemií byli zapojeni do programu **Recyklohraní**.
- Ve škole zatím není **Freeshop**, ale s jeho založením se počítá, mají z předcovidového období zpracovaný projekt (koordinátor EVVO s kolegy).
- Možnost pomoci s **organizací SWAPu** – na sídlišti je velký zájem o podobné akce.

ŠKOLA Č. 7

Charakteristika školy

Škola má motto **Kvalitní vzdělávání a služby pro vaše děti**. Leží v krásném přírodním prostředí na okraji Prahy. Žáci jsou vzděláváni podle školního vzdělávacího programu R.O.Z.U.M. Tato zkratka vyjadřuje Rozvoj Osobnosti, Zdraví, Učení a Morálky. Škola má rozšířenou výuku jazyků – anglický jazyk se tu vyučuje již od 1. třídy, jako další jazyk se vyučuje němčina nebo španělština od 6. třídy. Ve škole je 22 tříd.

Zapojení do jiných environmentálně zaměřených projektů

V minulosti byli zapojeni do řady environmentálních projektů: Tulipán (ukončeno), Ekoškola (ukončeno), Ornita (ukončeno), Zelená škola (probíhá), ze kterých ve škole zbyly dílčí realizace.

Zapojení do projektu ČŠ

Motivací k zapojení do projektu ČŠ je **předcházení vzniku odpadu, zájem o zavedení cirkulárních principů ve škole, vysoké náklady na svoz odpadu**.

Škola má z iniciativy pana ředitele vytvořený **základní cirkulární sken**, který ukazuje na **možné úspory** – první věc, kterou letos v září udělají – namontování perlátorů na vodovodní kohoutky – cca do konce roku se tato investice (v úspoře na vodném) vrátí. Pedagogové a další zaměstnanci školy se do environmentálních projektů aktivně zapojují (4/5). Pokud jde o spolupráci s personálem, mají tři nové, motivované paní uklízečky – dřív je vedl pan školník, který se ale sám příliš nezapojuje. Stará se o sekání zahrady, má mulčovací sekačku a trávu po posekání nechává ladem na místě. Jinak se stará o skladování věcí, pan ředitel věnoval velké úsilí vytvoření skladové politiky. Uklízečky nyní vede paní hospodářka – má to viditelné pozitivní výsledky.

Ředitel by uvítal **úvodní seminář pro pedagogy a personál** – proškolení v základních otázkách cirkularity – **základní pravidla třídění**. Cílem by mělo být hlavně větší namotivování a zapojení

nepedagogických pracovníků do celkového procesu změn.

Zároveň potřebují realizovat úvodní **proškolení školního parlamentu**.

Parlament ve škole funguje, letos má novou koordinátorku, která učí vaření a má plán obnovit ve škole **vermikompostování** (dědictví z projektu Ekoškola + Plastie).

Třídění odpadů

Škola má pro třídění odpadu a pro odpadové hospodářství vytvořená interní pravidla, která jsou komunikována se zaměstnanci. Evidence a sledování množství produkovaného odpadu se interně neprovádí.

Ve škole je zavedeno **třídění odpadů** – papíru, plastů, kovů a elektroodpadu. Nádoby na odpad jsou umístěné **ve třídách, na chodbách a v kancelářích**. Neseparuje se sklo kvůli nebezpečí úrazu a nápojové kartóny kvůli komplikovanému vymývání a zápachu.

Nádoby na **směsný komunální odpad** jsou umístěné **ve třídách, na chodbách a v kancelářích**. Ve venkovních částech školy jsou umístěné plechové pozinkované koše na směsný odpad.

Škola má zajištěný **pravidelný a dobře fungující svoz** nádob na plasty, papír a směsný komunální odpad. Kapacita nádob na tříděný a komunální odpad vyhovuje (4/10), frekvence svozu tříděného a směsného komunálního odpadu je dostačující (5/10).

Hlavní **bariérou v třídění odpadu** je **časová zátěž pro pedagogy** související s péčí o kontejnery (čištění), které jsou umístěné ve třídách, protože se jejich **vynášení prozatím neúčastní paní uklízečky v rámci každodenního úklidu**. Paní učitelky musí koše kontrolovat, případně vymývat a udržovat v čistotě.

Svoz odpadu zajišťuje firma Mikapa plus, která ve fakturách neuvádí množství

odpadu, pouze ceny za svoz. Škola celkem zaplatila za svoz **za poslední tři roky 350 000 Kč**. Produkce směsného komunálního odpadu ani tříděných složek se podle slov koordinátorky EVVO nemění.

Nakládání s bioodpadem

Škola **netřídí kompostovatelný materiál**, pouze na zahradě – malý (nyní nefunkční) kompostér + mulčovací sekačka. O kompostování se stará vyučující předmětu Pěstitelství a žáci 7. tříd v rámci výuky + pan školník, který pečuje o travu.

Třídění bioodpadu a kompostování

už řešili v rámci Ekoškoly. Na pozemku je momentálně **jeden zahradní jednokomorový kompostér, jehož kapacita nestačí potřebám zahrady**. Jako další nevýhodu uvádějí **pomalý proces kompostování**, který zřejmě souvisí s nesprávnou péčí. „V záloze“ mají nesešavený další dřevěný kompostér (hranoly z certifikovaného FSC dřeva), s jehož instalací by potřebovali pomoci. Potřebují začít vyrábět větší množství kompostu – hnojiva na záhony.

Další potřeba – **nastavit ve škole lépe systém třídění bioodpadu** – momentálně nemají ani kompostejnery, takže bioodpad ze tříd a z kuchyně končí v SKO. V minulosti zkoušeli třídřit bioodpad ve třídách – mají ještě k dispozici plastové odvětrávané košíky a kompostovatelné sáčky. Nakonec třídění bioodpadu zrušili, protože nefungovalo, ale rádi by je alespoň v některých třídách obnovili (z edukativních důvodů). Každý třídní učitel a každá třída k tomu mají jiný přístup. Cca v šesti třídách to docela fungovalo. Doporučení – zkusit alespoň pilotně v některých třídách třídění obnovit **+ napojit na obnovené zahradní kompostování. Proškolení (dětí i personál) v třídění bioodpadu.**

Škola potřebuje lépe nastavit **zahradní kompostování** – zjistit alespoň přibližně potřebnou kapacitu (odpad ze tříd+kuchyně+zahrady), přidat kompostér ze zálohy + přikoupit např. **další dvoukomorové**

kompostéry JERY a ty rozestavit strategicky na několika místech na pozemku školy, aby byly v docházkové vzdálenosti od jednotlivých důležitých bodů, kde vzniká bioodpad – kuchyně, třídy, družina.

Škola by měla uvažovat o **pořízení hnědých popelnic – kompostejnerů** na problematický odpad ze zahrady (vykvetlé úporné plevele), házejí je do směsi. Nebo zajistit v některém ze zahradních kompostérů delší hygienizaci (zamezuje klíčivosti semen plevelů).

Bylo by potřeba vyřešit nakládání s listím z vrb a topolů, které s pomocí rodičů na jaře hrabou na hromady. Navrhnout, jak listí zužitkovat, například použít kompostéry Gabi nebo pytle a vyrobit listovku. **Proškolení (dětí i personálu) v základech kompostování a vermikompostování.**

Z předchozích projektů mají k dispozici **vermikompostér Urbanive** od Plastie, který získali v rámci projektu, jenž dělali ve spolupráci s Ekoškolou. Momentálně je nefunkční. K dispozici mají také **dva vermikompostéry Vermi Hut**, toho času také nefunkční. Pro tento rok mají ideu **vermikompostéry resuscitovat a opět uvést do provozu a udělat z nich putovní pomůcku** – k tomu by se hodily vermikompostovací programy pro děti (Kokoza, Ekodomov) a žižalí TV (v nabídce Ekodomova).

Témata třídění bioodpadu a kompostování jsou zvyklí zapojovat do výuky, vytvořený kompost využívají jako součást substrátu pro výsadbu a pěstování pokojových rostlin.

Gastroodpad

Škola má vlastní kuchyň, která nabízí **výběr ze dvou jídel** pro žáky, učitele i pro přespolní strávníky. Kuchyň „vaří s láskou podle klasických receptů i se znalostí trendů ve zdravé výživě“. Spokojenost strávníků je nejlepší prevence vyhazování. Umožňují **regulaci porcí podle preferencí**. Denně se uvaří cca 600 porcí a zbývá 20 porcí nevydaného jídla, jídelna každý den vyprodukuje 30–40 l gastroodpadu. Platí za

certifikovanou likvidaci gastroodpadu (odvoz do průmyslové kompostárny za Prahou), je to finančně náročné, dřív odváželi gastroodpad ke zkrmení prasatům na farmu. Měsíční náklady na likvidaci odpadu z gastroprovozu jsou 3 000 Kč. Kvůli legislativním překážkám nemohou zbylé porce jídla darovat nebo prodat, dle slov pana ředitele chybí jednotná pravidla – uvítali by **konzultaci se Zachraň jídlo**.

Školní jídelna produkuje směsný komunální odpad, kuchyňský gastroodpad (zbytky vařeného jídla), kuchyňský kompostovatelný odpad (zbytky ovoce z přípravy jídla), papír, plast, nápojové kartóny, sklo, kov.

Ve školní kuchyni jsou k dispozici tyto koše: koš na tříděný odpad (který je potom dále dotříděn). V kuchyni je celkem umístěno pět košů na všechny druhy tříděného i směsného odpadu. **V kuchyni není umístěná nádoba na kompostovatelný odpad, který vzniká během vaření** (např. slupky a odřezky z ovoce a zeleniny) a tento odpad končí v SKO. Za třídění odpadů z kuchyně a jídelny je zodpovědná vedoucí školní jídelny, koše z kuchyně vynášejí zaměstnanci podle potřeby do příslušných kontejnerů.

Školní jídelna vydává i jídlo s sebou, strážníci si nosí vlastní jídlonosiče.

Ve škole v rámci výuky funguje předmět **Vaření** (možnost spolupráce – záchranářské recepty, edukace ohledně plýtvání jídlem v rámci tohoto předmětu).

Doporučujeme udělat **analýzu SKO ve školní kuchyni** a zavést tu **třídění a kompostování bioodpadu**.

Zahrada

Obrovská plocha zahrady má travnatou část, je tu květnatá louka, vyvýšené záhony, kompostér, zastřešený venkovní prostor – učebna, hřiště, badatelské prvky: krmítka, hmyzí hotel, ptačí budky.

O zahradu pečují kromě **žáků 7. ročníku družina** a částečně rodiče v rámci akce Uklid'me školu. Zahradu využívají **družinové děti k odpoledním aktivitám** a **žáci při výuce Pěstitelství**.

Ve škole je zavedený předmět **Pěstelské práce**, který se učí právě na školní zahradě. Potenciál zahrady není plně využitý, škola by uvítala **vhodné výukové programy**, jejichž prostřednictvím by do vyučování mohla **zapojit zahradnická a kompostovací témata**. Na zahradě je potřeba opravit/ vylepšit ptačí budky, instalovat nové (další) kompostéry. Obnovit třídění a kompostování bioodpadu.

Potřebovali by **více záhonů**, na kterých by mohli zužítkovat kompost. Ten je například součástí substrátu na tzv. **čtverečkových zahrádkách**. Každá třída by měla mít vlastní záhonek.

Před školou jsou krásné bylinkové záhony, ale péče o ně je náročná.

Chtěli by **vyřešit zalévání záhonů** – sbírání dešťové vody – alespoň edukativním způsobem např. ze střechy zahradního altánu u venkovní učebny. Existují velké drenáže pod sportovním a fotbalovým hřištěm. Ředitel zvažuje také možnost zelených střech – na střeše je fólie, střecha je konstrukčně připravená.

Zapojení rodičů a reuse aktivity

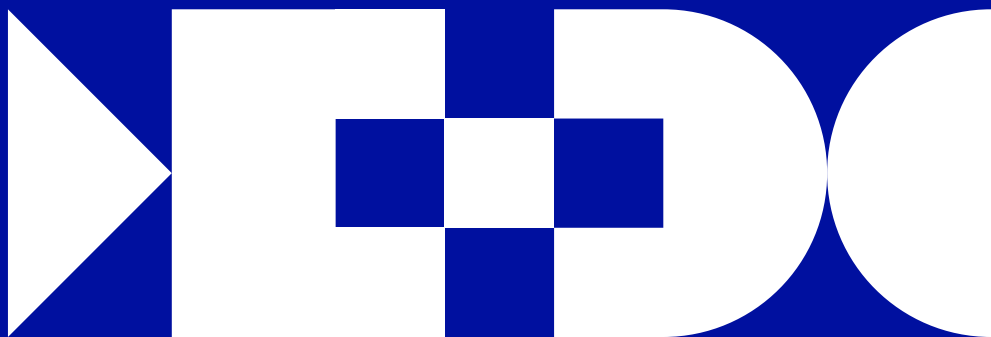
Kolem školy **nefunguje aktivní komunita rodičů**, jen výjimečně (například v rámci projektu Uklid'me školu), koordinátoři projektu by **rodiče rádi zapojili i do reuse dílen** s odborníky z organizace **Já na tom dělám**. Ve škole se nepořádají komunitní slavnosti, není tu **Freeshop**. Vyřazený inventář se odváží se do sběrného dvora.

Shrnutí potřeb a požadavků školy

- Ředitel by uvítal **úvodní seminář pro pedagogy a personál** – proškolení v základních otázkách cirkularity + **základní pravidla třídění**. Cílem by mělo být hlavně větší namotivování a zapojení nepedagogických pracovníků do celkového procesu změn.
- Zároveň udělat úvodní **proškolení školního parlamentu**.
- **Nastavit ve škole lépe systém třídění bioodpadu** – momentálně nemají ani kompostejnery, takže bioodpad ze tříd a z kuchyně končí v SKO. Doporučení – **zkusit alespoň pilotně v některých třídách obnovit + napojit na obnovené zahradní kompostování. Proškolení (děti i personálu) v třídění bioodpadu**.
- Nastavit lépe **zahradní kompostování** – zjistit alespoň přibližně potřebnou kapacitu (odpad ze tříd+kuchyně+zahrady), přidat kompostér ze zálohy + přikoupit např. **další dvoukomorové kompostéry JERY** a ty rozestavit strategicky na několika místech na pozemku školy, aby byly v docházkové vzdálenosti od jednotlivých důležitých bodů, kde vzniká bioodpad.
- Vyřešit nakládání s listím. Zkusit listi zužitkovat - vyrábět v pytlích listovku nebo pořídit kompostéry Gabi. **Proškolení (děti i personálu) v základech kompostování a vermikompostování**.
- Potenciál zahrady není plně využitý, škola by uvítala **vhodné výukové programy**, jejichž prostřednictvím by do vyučování mohla **zapojit zahradnická a kompostovací témata**.
- Na zahradě je potřeba **opravit/vylepšit** ptačí budky, instalovat nové (další) kompostéry, případně záhony.
- **Vyřešit zalévání záhonů** – sbírání dešťové vody – alespoň edukativním způsobem
- Koordinátoři projektu by rodiče rádi zapojili i **do reuse dílen** s odborníky z organizace Já na tom dělám. Ve škole se nepořádají komunitní slavnosti, není tu Freeshop. Vyřazený inventář se odváží do sběrného dvora.
- Kvůli legislativním překážkám nemohou zbylé porce jídla darovat nebo prodat, dle slov pana ředitele chybí jednotná pravidla – uvítali by k tomuto tématu konzultaci se **Zachraň jídlo**.
- Ve škole v rámci výuky funguje předmět **Vaření** – možnost spolupráce – záchranářské recepty, edukace ohledně plýtvání jídlem v rámci tohoto předmětu.
- Doporučujeme udělat **analýzu SKO ve školní kuchyni a zavést třídění a kompostování bioodpadu**.

ŠKOLA Č.8

Charakteristika školy

Jedná se o starou školu, která se nachází v centru města a má stoletou historii. Školní budova prošla několika rekonstrukcemi, ale část prostor školy na revitalizaci ještě čeká. Mají novou školní jídelnu, ve školní kuchyni používají moderní technologie. Mají také prostor pro experimentální malou kuchyňku, kde vaří děti 7., 8., a 9. třídy. Škola disponuje venkovními prostory: Na malé ploše je trávník, zbytek pozemku zabírá tartanové hřiště nebo betonové plochy. Chybí tu útulné sezení, které by sloužilo k výuce či relaxaci na školním pozemku. Garantem zapojení do projektu je ředitel, škola pod jeho vedením je zaměřená na rozvoj vzdělávání, byla jednou z prvních škol v Česku, která implementovala inkluzi. Počet dětí ve škole v poslední době stále roste, z původních 250 dnes školu navštěvuje 540 dětí.

Zapojení do jiných environmentálně zaměřených projektů

V poslední době byla škola zapojená hlavně do přírodovědných badatelských projektů – ORNITO, Stanice mladých přírodovědců, operační programy MHMP: odpady, ochrana ptactva, využití odpadových materiálů při řemeslné a výtvarné tvorbě apod.

Zapojení do projektu ČŠ

Z dotazníku vyplývá, že škola má zájem **zavést cirkulární principy, předcházet vzniku odpadu** a snížit tak náklady na svoz, zlepšit situaci ohledně **nakládání s biodpadem** a detailněji prozkoumat **gastroodpad**. Mají zájem o analýzy SKO a analýzy gastroodpadu ve školní jídelně.

Třídění odpadů

Ve škole **se třídí** směsný komunální odpad na papír, plasty a elektroodpad. Škola nemá smlouvu s firmou, která by odvážela kartony. Nádob na **směsný komunální odpad** jsou umístěné ve třídách, na chodbách, před školou. Ve **venkovních částech školy** se nacházejí nádoby na směsný odpad, papír,

plast, sklo, kov (nejsou umístěné přímo v prostorách školy, ale na ulici).

Škola třídí i plasty, na které mají k dispozici pouze 1 popelnici a papír, který skladují pro další recyklaci. Mají 8 popelnic na SKO. Třídění plastu a papíru není plošně zavedené ve všech třídách, pouze tam, kde to iniciovali sami pedagogové. Ti se pak sami starají o příslušnou edukaci dětí ohledně třídění. Současný stav třídění je nevyhovující – ohledně **třídění a precyklace** by uvítali **edukační a konzultační podporu** (workshopy pro žáky i pro personál). Na chodbách školy je umístěno několik košů na plasty, o které se starají uklízečky nebo vrátní. Škola má zajištěný **pravidelný a dobře fungující svoz** nádob na gastro, plasty, papír a směsný komunální odpad. Kapacita nádob na tříděný a komunální odpad vyhovuje (3/10), frekvence svozu tříděného a směsného komunálního odpadu není dostačující (2/10).

Největší bariérou, kterou pocítí, je **nedostatek prostoru pro uskladnění odpadu a potřeba zvýšení odpovědnosti**. Celková roční produkce odpadů (tříděných a SKO) za poslední tři roky (dle faktur za svoz) SKO - 104x240 litrů nádoba = 25 tis. l, PLAST - 52x240 l nádoba = 13 tis. l, GASTRO - 52 x 120 l nádoba = 6.240 l + jednorázové nepravidelné odvozy kov, nábytek, stavební materiál, lino apod.

Nakládání s biodpadem

Potřebovali by v jednotlivých patrech nebo ve třídách zavést **nádoby na třídění biodpadu** a v případě, že na zahradě vznikne příležitost ke kompostování, chtějí děti edukovat ohledně uzavřeného cyklu jídla. Vytríděný biodpad by mohl odnést pan školník, vrátný nebo uklízečky.

Gastroodpad

Z dotazníku vyplývá, že se ve škole zbytečně plýtvá jídlem. Škola dlouho sháněla peníze na rekonstrukci jídelny a kuchyně, která je nyní nová a **disponuje moderními technologiemi**. Mají profesionálně vybavenou kuchyňku pro děti, ve které se

v předmětu pracovní činnosti (pouze pro 7., 8. a 9. třídu) učí vařit. Tento předmět vyučují dva pedagogové.

Jídelnu denně využívá **89 % dětí**.

Nevydávají regulované porce. Kuchyň občas experimentuje s novými zdravějšími recepty – potom se (podle slov pana ředitele) „jídlo občas nedá jíst“. Jídlo z jídelny si mohou objednat i „lidé z ulice“, kteří si ho v určitou hodinu musí přijít vyzvednout.

Denně vyhodí zhruba 20-30 porcí. Nemají drtič, ale mají lapol na zachycení tuků. Jídlo, které zbyde, nikomu nenabízejí, ale vyhodí je spolu s dalším gastroodpadem do speciální hnědé popelnice. Hnědé popelnice mají 4, objem 120 litrů. Zbytky se vyvážejí 1x týdně, do bioplynové stanice.

Zaměstnanci školní kuchyně se obávají nového projektu, pokud by jim přinesl další množství práce. Nejlepší by bylo spojit se Zachraň jídlo a Skutečně zdravou školou a udělat **analýzu gastroodpadu** společně s dětmi, aby reálně viděli, kolik jídla se vyhodí.

Vítaná by byla také **konzultace s kuchařem ohledně změn v jídelníčku**. Některé děti si prý (v reakci na kvalitu podávaného jídla) nosí obědy z domova (a obědvají v knihovně, kde vzniká jakási paralelní jídelna). V kuchyni by byli ochotní začít třídít bioodpad a dávat ho na kompost.

Uvítali by workshop zaměřený na používání cukru a soli a na další pravidla zdravého stravování zejména pro starší děti.

Zahrada

Škola disponuje malým zeleným prostorem, na kterém je ale umístěné tartanové hřiště a v zadní části je velká vybetonovaná plocha. Zahrada je velmi malá. Je na ní umístěný jeden zelený plastový **kompostér**, který plní pan školník posekanou trávou, občas nějakým listím a větvemi. Ve škole (ve třídách, na patrech ani ve školní jídelně) se bioodpad netřídí. Spolek rodičů vybral peníze a pořídil **vyvýšené záhony**, na kterých se pěstuje, Montessori třídy chodí

ven a didakticky je využívají.

Potřeba zvýšit povědomí zaměstnanců školy a školní jídelny o kompostování. Vítané by proto byly **workshopy a konzultace ohledně kompostování** pro děti, pedagogy i personál. Potřebovali by **zvýšit kapacitu zahradního kompostéru** (velký tříkomorový) a **upravit proces kompostování** tak, aby byl rychlý a intenzivní. Možnost využívat vyrobený kompost ve vyvýšených záhonech a ukazovat tak dětem uzavřený cyklus jídla.

Škola by chtěla **rozšířit záhony** (aktuálně jsou tři), pěstovat bylinky a vytvořit nektarodárnou zahrádku, kde by děti mohly pozorovat opylovače (možné oslovit pro spolupráci organizaci Praha kvete). Problém bude, jak se do tak malého prostoru rozšíření kompostování a pěstování vejde. Potenciál zahrady nepovažují za plně využitý, uvítali by vhodné výukové programy, jejichž prostřednictvím by do vyučování mohli **zapojit zahradnická a kompostovací témata**, obzvlášť pro Montesorri třídy.

Škola by uvítala **pomoc s vytvořením venkovní učebny** – připravený prostor + hotový projekt, na který se zatím nesehnaly peníze.

Zapojení rodičů a reuse aktivity

V minulosti byli zapojeni do projektu, na kterém spolupracovali s organizací Já na tom dělám. Jeden projekt byl hrazen z dotace, druhý si platili sami. S organizací Já na tom dělám mají dobrou zkušenost a rádi by v rámci našeho projektu na tuto spolupráci navázali.

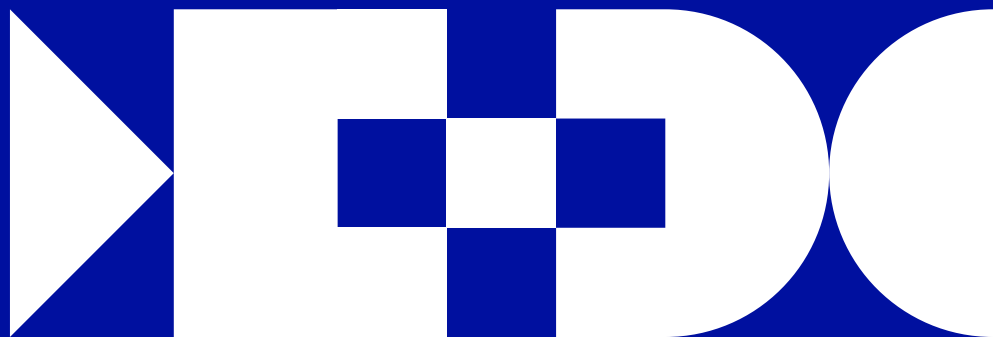
Rádi by zvelebili venkovní prostory školy – potřebovali by vytvořit sezení a přidat další prvky. Mají vypracovanou studii (kterou mohou poskytnout) – studie by se mohla stát podkladem pro další návrh. Aktivní spolek rodičů na škole provozuje rodičovská setkání a „bleší trhy“, které bývají úspěšné. Rádi by spolupracovali se SWAP Prague, chtěli by společně uspořádat akci, do které by se zapojil i tým učitelů a vybraných dětí. Uvítali by i **založení freeshopu**, místo by se na něj našlo.

Shrnutí potřeb a požadavků školy

- Ohledně **třídění a precyklace** by uvítali **edukační a konzultační podporu** (workshopy pro žáky i pro personál).
- Potřebovali by v jednotlivých patrech nebo ve třídách zavést **nádoby na třídění bioodpadu** a v případě, že na zahradě vznikne příležitost ke kompostování, chtějí děti edukovat ohledně uzavřeného cyklu jídla.
- Mají potřebu zvýšit povědomí zaměstnanců o kompostování. Vítané by proto byly **workshopy a konzultace ohledně kompostování** pro děti, pedagogy i personál.
- Potřebovali by **zvýšit kapacitu zahradního kompostéru** (velký tříkomorový) a **upravit proces kompostování** tak, aby byl rychlý a intenzivní. Možnost využívat vyrobený kompost ve vyvýšených záhonech a ukazovat tak dětem **uzavřený cyklus jídla**.
- Škola by chtěla **rozšířit záhony** (aktuálně jsou tři), pěstovat bylinky, vytvořit nektarodárnou zahrádku, kde by děti mohly pozorovat opylovače (možné oslovit pro spolupráci organizaci Praha kvete).
- Uvítali by vhodné výukové programy, jejichž prostřednictvím by do vyučování mohli **zapojit zahradnická a kompostovací témata**
- Škola by uvítala **pomoc s vytvořením venkovní učebny** – připravený prostor + hotový projekt, na který se zatím nesehnaly peníze.
- Rádi by zvelebili venkovní prostory školy – potrebovali by vytvořit sezení a přidat další prvky.
- Rádi by spolupracovali se SWAP Prague – společně uspořádat akci, do které by se zapojil i tým učitelů a vybraných dětí. Uvítali by i **založení freeshopu**.
- Zapojit Zachraň jídlo nebo Skutečně zdravou školu, **udělat analýzu gastroodpadu společně s dětmi**, aby reálně viděly, kolik jídla se vyhodí.
- Vítaná by byla také konzultace s kuchařem ohledně změn v jídelníčku.
- V kuchyni by byli ochotní **začít třídit bioodpad a dávat ho na kompost**.
- Uvítali by **workshop zaměřený na používání cukru a soli a na další pravidla zdravého stravování** zejména pro starší děti.

ŠKOLA Č.9

Charakteristika školy

Škola má hluboké kořeny, v roce 2006 uplynulo **270 let** od jejího založení. Školní budova postupně prošla zásadní rekonstrukcí a dostavbou. V září **2007** byly **dostavěny nové pavilony, sportovní hala** a zavedeny **nové výukové i provozní technologie**. V areálu školy je také školní **polyfunkční hřiště i zázemí pro výuku přírodních věd, výpočetní techniky a estetických předmětů**. Školní areál je plně **bezbariérový**.

Škola vytváří **příznivé, liberální klima**, kde vládou partnerské vztahy, je **řízená na demokratických principech s vnitřní hierarchií a určenými kompetencemi**. Otevřenost programu školy je dána i tím, že škola usiluje o zapojení do sítě „Škol podporujících zdraví“.

Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání **„KUK“ /KOMUNIKACE – UČENÍ – KOOPERACE/** je nastaven tak, aby umožňoval osobnostní rozvoj každého žáka ve prospěch jeho osobnostního maxima, aby rozvíjel jeho talent, nadání a zájmy. Tito žáci vyžadují od učitelů náročnější přípravu nejen na vyučování, ale i mimo ně. Škola integruje cca 7 % žáků především se specifickými poruchami učení, cca 7 % žáků je cizí národnosti. Naprostá většina žáků je ze sociálně i finančně vyrovnaných rodinných poměrů. Škola má **27 tříd**.

Zapojení do jiných environmentálně zaměřených projektů

Škola byla a je zapojená do řady projektů, k nejvýznamnějším patří projekty Terezy – **Ekoškola** a **Globe**.

Zapojení do projektu CŠ

Hlavní motivací k zapojení se do projektu Cirkulární školy je zájem o **zavedení cirkulárních principů ve škole, předcházení vzniku odpadu a spolupráce na tvorbě nového Školního vzdělávacího programu** (dlouhodobá spolupráce s CEDU, žákovský parlament). Zapojení pedagogů a dalších

zaměstnanců školy do environmentálních projektů je podle hodnocení pana ředitele dobré (4/5).

Nositelem projektu Cirkulární školy by byla **7. třída**, protože mají **pěstitelské práce**, během 6. třídy vyráběli v rámci pracovních činností vyvýšené záhony + lavičky + poličky z palet.

Třídění odpadů

Ve škole je zavedeno třídění odpadů – třídí papír, plasty, textil a nápojové kartony. Nádoby na odpad jsou umístěné ve všech třídách, na chodbách, před školou, neseparují sklo, které produkuje jen školní jídelna v omezeném množství. Ve venkovních částech školy se nacházejí nádoby na směsný odpad a na plast.

Děti se o třídění a vynášení odpadu už od nejnižších tříd starají samy – stálo by za to zkontrolovat, **jak se jim třídění ve třídách daří + udělat analýzy směsného komunálního odpadu**. K edukaci a komunikaci v tomto směru by bylo možné využít třídnické hodiny, které se pravidelně konají v každé třídě. **Uspořádat happening – dotřídění směsného komunálního odpadu** – zakomponovat lepší třídění + recyklaci do výuky (např. Ekodomov Kam dopadne odpad?).

Škola má zajištěný **pravidelný a dobře fungující svoz** nádob na plasty, papír, nápojové kartony, bioodpad a směsný komunální odpad. Kapacita nádob na tříděný a komunální odpad vyhovuje (4/10), frekvence svozu tříděného a směsného komunálního odpadu je dostačující (5/10). Za hlavní bariéry v třídění odpadu považují nedostatečnou **odpovědnost** dětí.

Produkce směsného komunálního odpadu se nemění, produkce tříděných složek se nemění. Škola nemá pro třídění odpadu a pro odpadové hospodářství vytvořená interní pravidla, která by byla komunikována se zaměstnanci. Neeviduje a nesleduje interně množství produkovaného odpadu. Uvítali by koncepční návrh systému, možné

změny k lepšímu a proškolení pedagogů a zaměstnanců. Neopakovat základní věci, které už všichni vědí, celé téma posunout na vyšší úroveň (třídění není všemocné, fakta o tom, kolik vytríděného materiálu se skutečně zrecykluje, možnosti recyklace – předcházení vzniku odpadu). Proškolení na orientační úrovni všechny zaměstnance a více do hloubky pracovat se zapojenou, angažovanou skupinou, která své poznatky předá dál.

Nakládání s bioodpadem

Škola **třídí** kompostovatelný materiál vznikající při přípravě jídla **ve školní kuchyni** (slupky ze zeleniny, ovoce apod.) a **na zahradě**. Škola dle slov ředitele **neumí bioodpad kompostovat v dostatečné míře**. U jídelny je kompostejner a kontejner na gastroodpad, který si odváží soukromý zemědělec na krmení zvířat. Částečně se rostlinný bioodpad vyhazuje do zahradních kompostérů. Škola má také k dispozici kompostejner o objemu 250 l, který se sváží 1x týdně.

Třídění bioodpadu a kompostování už řešili ve škole v rámci Ekoškoly. Nyní částečně kompostují v zahradním kompostéru.

Velké **kompostiště** (8 boxů) museli zrušit – zpracování takového množství odpadu bylo příliš náročné, kompostovací proces pravděpodobně neprobíhal správně a dost rychle, kompost páchl. Nebylo v silách dětí takový objem kompostu dost často překopávat. Nyní hrabou listí na velkou "hromadu". Otázkou je, zda nenavrhnout nějakou lehkou mechanizaci, která by s tak velkými objemy bioodpadu pomohla. Vzhledem k plánované rekonstrukci a dostavbě sportovního areálu školy by bylo vhodné nalezení příhodného prostoru pro kompostování. Cílem je začít **dělat kompost lépe** a lépe nakládat s bioodpadem. Kromě záhonů by potřebovali hnojit i trávníky, stromy a keře.

Ročně vyprodukují cca **deset velkoobjemových kontejnerů listí a trávy**, o jejich odvoz se stará školník. Stálo by za

to zvážit, zda by bylo možné alespoň část tohoto materiálu zkompostovat přímo na školní zahradě a také ho zde využít.

O kompostování se starají většinou žáci v předmětu SP pěstitelství a školník. V současnosti je ke kompostování motivuje pouze zhodnocení rostlinného odpadu ze zahrady.

Škola potřebuje nově nastavit celý systém kompostování. Koupit nové kompostéry s dostatečnou kapacitou, naučit se hlavní zásady zahradního kompostování + založit kompostér a průběžně kontrolovat proces kompostování.

Témata třídění bioodpadu a kompostování zapojují do výuky – teoreticky i při konkrétní práci na zahradě.

Gastroodpad

Škola má vlastní kuchyň, denně nabízí dva druhy jídel, jedno vegetariánské. Dále vaří diety (diabetickou, bezlepkovou, bezlaktózovou).

V rámci **prevence** vzniku zbytků jídla mají **regulovatelné porce**. Denně školní jídelna uvaří 900 porcí, pravidelně zbývá 20 nevydaných porcí, zbytkové porce je možné koupit (neúplné menu).

V rámci hodin **Vaření** mají k dispozici 4 kuchyňské linky, takže vaří ve skupinkách po čtyřech jako rodina, někdy také navštěvují restaurační provozy.

Uvítali by **preventivní programy**: V hodinách Vaření by mohli vyzkoušet **záchranářské recepty**, v jídelně by samy děti mohly provádět **analýzu vyhazovaného odpadu** (viz projekt Miluju jídlo, neplýtvám – Skutečně zdravá škola), uvítali by workshop na téma Jak vést děti k hospodárnosti?

Škola je spolu se 16 dalšími školami zapojená do pilotního dvouletého programu pořádaného SZÚ, Českým gastronomickým institutem a Kulinárním uměním **Máme to na talíři a není nám to jedno**. Součástí

programu jsou například kurzy vaření. Vedoucí školní jídelny referovala, že s kolegyněmi absolvovaly kurz makrobiotiky, některé recepty zkoušely zařadit, ale ne vždy se to u dětí setkalo s ohlasem, nejsou na taková jídla z domova zvyklé. V jídelně pěstují **kulturu stravování**, jídlo má dobře vypadat a děti se mají střídat tak, aby měly na jídlo klid a dost času (zejména menší děti z prvního stupně).

Kuchyňský gastroodpad (zbytky vařeného jídla) separují do speciální nádoby a odváží si je na farmu chovatel prasat. **Školní jídelna** produkuje **směsný komunální odpad**, kuchyňský **gastroodpad** (zbytky vařeného jídla), kuchyňský **kompostovatelný odpad** (zbytky z přípravy jídla), **papír, plast, nápojový karton, sklo, kov**. V kuchyni je celkem umístěno na všechny druhy tříděného i směsného odpadu 5 košů. Kompostovatelný odpad se v kuchyni třídí a končí částečně ve dvou hnědých popelnících a částečně v tzv. Chováku (velká místnost, kde jsou umístěná různá zvířata – králíci, morčata apod. Jídelna vydává i jídlo s sebou, používá **jednorázové obaly**.

Kuchyň v rámci udržitelnosti nakupuje větší balení surovin a spolupracuje s farmáři a lokálními producenty. Za správné třídění odpadů z kuchyně a jídelny je zodpovědná vedoucí ŠJ a hlavní kuchařka.

Zahrada

Na zahradě mají 80 m² pěstebních ploch, nářad'ovnu, množství keřů a stromů. O zahradu se stará školník a žáci v rámci výuky, využívají ji žáci a pedagogové pro výuku, o prázdninách "částečně" i provozní zaměstnanci.

Ve škole funguje předmět Pěstitelské práce s týdenní časovou dotací 5 hodin. Škola v rámci zahrady uplatňuje program **Učíme se venku** (Tereza).

Potenciál zahrady nepovažují za plně využitý, uvítali by vhodné výukové programy, jejichž prostřednictvím by do vyučování mohli

zapojit zahradnická a kompostovací témata. Škola by uvítala další **rozšíření pěstebních ploch** a instalaci **dalších vyvýšených záhonů**. Dále **pomoc s vytvořením venkovní učebny** – připravený prostor + hotový projekt, na který se zatím nesehnaly peníze. Prozatím by se dalo v potenciálním prostoru venkovní učebny vytvořit sezení z palet. V sousedící knihovně jsou k dispozici vaky na sezení (vhodné i pro venkovní použití). V původním plánu je i vytápěný skleník.

Podílejí se (prostřednictvím CEDU) na tvorbě nového RVP, zajímají je přírodní vědy v souvislostech a výuka badatelským způsobem (Globe).

Pilotní 7. třída má zájem o programy **o kompostování a vermikompostování**. Jeden vermikompostér potřebuje zresuscitovat. Do vermikompostování chtějí zapojit 6. i 7. třídu a o celém projektu informovat školní parlament. Potřebují **venkovní přístřešky**, novou **nářad'ovnu** a další nářadí.

Zapojení rodičů a reuse aktivity

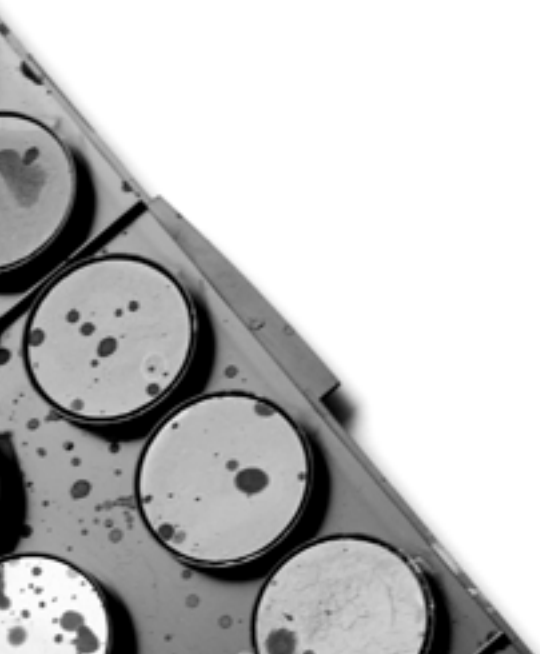
Kolem školy **funguje aktivní komunita rodičů**, například spolek, který podporuje aktivity školy. Uvítali by aktivity pro rodiče, například **ve formě reuse dílen** s odborníky z organizace Já na tom dělám – **výroba záhonů, sezení z palet nebo z pneumatik**. Hledají pomoc s realizací venkovní učebny (projekt včetně vytápěného skleníku mají připravený).

Ve škole **nemají tzv. freeshop**. Vyřazené věci se odvážejí do sběrného dvora nebo je nabízejí ostatním školám (velký inventář vyřazeného nábytku – lavice, židle, police, knihovny).

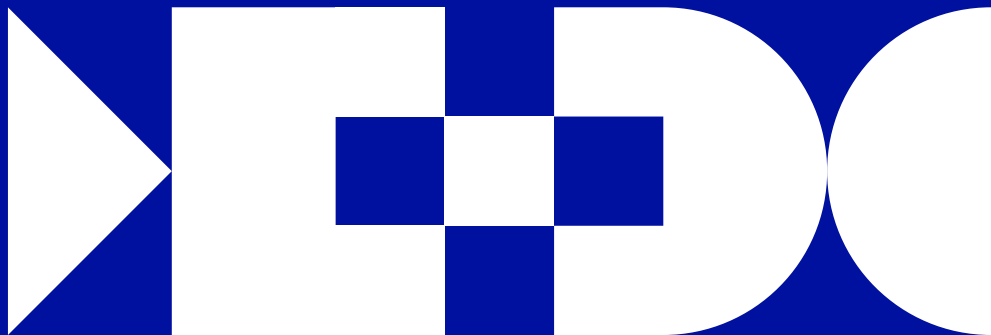
Pravidelně se tu pořádají komunitní slavnosti, v jejichž rámci by se mohl konat **SWAP**, aktivní skupina matek, je tu spolupráce např. s Pražskými matkami – kolárna, Den bez aut).

Shrnutí potřeb a požadavků školy

- Děti se o třídění a vynášení odpadu už od nejnižších tříd starají samy – stálo by za to zkontrolovat, jak se jim třídění ve třídách daří + **udělat analýzy směsného komunálního odpadu. Uspořádat happening – dotřídění směsného komunálního odpadu** – zakomponovat lepší třídění + recyklaci do výuky (např. Ekodomov Kam dopadne odpad?).
- Uvítali by **koncepční návrh systému třídění + možné změny k lepšímu + proškolení pedagogů a zaměstnanců**. Neopakovat základní věci, které už všichni vědí, celé téma posunout na vyšší úroveň.
- **Škola potřebuje nově nastavit celý systém kompostování**. Koupit nové kompostéry s dostatečnou kapacitou, naučit hlavní zásady zahradního kompostování + založit kompostér a průběžně kontrolovat proces kompostování.
- Nabídnout vhodné výukové programy, jejichž prostřednictvím by do vyučování mohli **zapojit zahradnická a kompostovací témata**. Škola by uvítala další **rozšíření pěstebních ploch** a instalaci **vyvýšených záhonů**. Dále poptávají **pomoc s vytvořením venkovní učebny** (vyžádat si již zpracovaný projekt).
- Zájem o programy **o kompostování a vermikompostování**. Do vermikompostování zapojit 6. i 7. třídu + o celém projektu informovat školní parlament.
- Potřebují **venkovní přístřešky**, novou **nárad'ovnu**, nářadí.
- Uvítali by aktivity pro rodiče, například **ve formě reuse dílen** s odborníky z organizace Já na tom dělám – **výroba záhonů, sezení z palet nebo z pneumatik**.
- **Uvítali by preventivní programy**: V hodinách vaření by mohli vyzkoušet **záchranářské recepty**, v jídelně by samy děti mohly provádět **analýzu vyhazovaného odpadu** (viz projekt Miluju jídlo, neplýtvám – Skutečně zdravá škola).

ŠKOLA Č.10

Charakteristika školy

Základní škola pro 735 žáků (**27 tříd**) s družinou, klubem a jídelnou sídlí v centru města a **nemá zahradu** (pouze nevyužívaný vnitroblok, který není v jejím vlastnictví). Škola se zaměřuje na **rozšířenou výuku jazyků** – vyučuje se tu 5 světových jazyků: angličtina, němčina, španělština, francouzština, ruština. První cizí jazyk se děti učí už od první třídy a druhý formou přípravky od 5. ročníku. Od první třídy mohou děti rozvíjet své nadání v projektech pro nadané děti. Cizí jazyky se tu učí s uplatněním cizojazyčných materiálů v ostatních předmětech. Škola dbá na zvládnutí základů počítačové gramotnosti, je vybavená dvěma počítačovými třídami a technikou v odborných učebnách i kmenových třídách. 70 % všech žáků školy navštěvuje zájmové činnosti pořádané školou. Škola nabízí výuku prioritně zaměřenou na další studium na gymnáziích.

Zapojení do jiných environmentálně zaměřených projektů

Škola se účastnila projektu **Implementace Manuálu cirkulární škola na základních a mateřských školách** realizovaného **CIRAA**.

Zapojení do projektu ČŠ

Hlavní motivací k zapojení se do projektu je **zájem o zavedení cirkulárních principů ve škole**. Zapojení pedagogů a dalších zaměstnanců školy do environmentálních projektů funguje podle hodnocení ředitele uspokojivě (3/5). Škola (i přes objektivně ztížené podmínky – nemá pozemek) podporuje začleňování cirkulárních principů. Je zde **skupina ekologicky a občansky aktivních žáků**, zejména v rámci **školního parlamentu**, který tu funguje dva roky. Žáci jsou zvyklí pracovat samostatně na projektech (Erasmus) a prezentovat výstupy. ŽP bude zřejmě také hlavním nositelem projektu ČŠ. Na začátku by měl proběhnout **kulatý stůl** se všemi zúčastněnými (ŽP, personál, pedagogové, aktivní rodiče), hlavní komunikaci povede koordinátor ŽP.

Třídění odpadů

Škola má pro třídění odpadu a pro odpadové hospodářství vytvořená interní pravidla, která jsou komunikována se zaměstnanci, ale neeviduje a nesleduje interně množství produkovaného odpadu. Na škole je **zavedeno třídění odpadů** – třídí papír, plasty, sklo, elektroodpad, nápojové kartony. **Nádoby na tříděný odpad** jsou umístěné ve třídách, na chodbách a v suterénu. Neseparují kovy. **Nádoby na směsný komunální odpad** jsou umístěné ve třídách, na chodbách, ve výklenku.

Škola má zajištěný **pravidelný a dobře fungující svoz** plastů, papíru, skla, elektroodpadu, nápojových kartonů a směsného komunálního odpadu. **Kapacita nádob na tříděný a komunální odpad** vyhovuje **5/10**, **frekvence svozu** tříděného a směsného komunálního dostává **5/10**. Jako **hlavní bariéru** v třídění odpadu ředitel uvádí, že škola nemá venkovní prostory. Celková **roční produkce odpadů** (tříděných a SKO) za poslední tři roky se nemění, stejně jako **produkce tříděných složek**. **Kompostovatelný materiál netřídí**, k dispozici nemají ani kompostejnery. **Třídění bioodpadu a kompostování** zatím řešili v rámci projektu Implementace Manuálu cirkulární školy.

Uvítali by v rámci celé školy **výměnu kartonových košů na tříděný odpad (Tonda Obal)** za kvalitnější plastové.

Nakládání s bioodpadem

Nemají **zahradu**, netřídí **bioodpad**, nemají předmět Pěstitelské práce, ale **uvítali by vhodné výukové programy**, jejichž prostřednictvím by do vyučování mohli **zapojit zahradnická a kompostovací témata**.

Ve spojení s tím, že škola nemá venkovní prostory, jí chybí řada možností – například nakládání s bioodpadem a možnost ukazovat dětem **uzavřený cyklus jídla**. S bioodpadem nakládá pouze školní jídelna, která používá hnědé popelnice – kompostejnery. Úkolem

je zjistit v rámci projektu, zda by hnědé popelnice nemohla využívat i škola. Mají zájem **o pilotní zavedení třídění bioodpadu a vermikompostování** ve vybraných třídách – workshopy pro zúčastněné děti i dospělé.

Gastroodpad

Škola má vlastní kuchyň, která denně nabízí dva druhy jídla, vaří **vegetariánské** jídlo a **dietní menu** a uvaří 650 porcí. Denně zbývá 25 porcí nevydaného jídla, které končí v gastroodpadu. Kuchyňský gastroodpad se separuje do speciální nádoby a je odvážen certifikovanou firmou.

V rámci prevence vzniku zbytků jídla nepodnikají žádné preventivní kroky. Ve škole není zařazený předmět Vaření.

Uvítali by proto preventivní programy (Zachraň jídlo, Skutečně zdravá škola) zaměřené na práci s dětmi. Děti se chovají nezodpovědně, jídlo si předem neodhlásí. Zajímalo by je, jak funguje **burza obědů** a zda by bylo možné ji ve škole zavést.

Školní jídelna **produkuje** směsný komunální odpad, kuchyňský gastroodpad (zbytky vařeného jídla), kuchyňský kompostovatelný odpad (zbytky z přípravy jídla), papír, plast, nápojové kartony, sklo, kov.

V prostorách kuchyně jsou k dispozici dva koše – na směsný odpad a na tříděný odpad (který je potom dále dotříděn). Je tu umístěná i nádoba na **kompostovatelný odpad**, který vzniká během vaření (např. slupky a odřezky z ovoce a zeleniny), kompostovatelný odpad končí **v hnědé popelnici**.

Za nakládání s odpadem ze školní jídelny je zodpovědná vedoucí školní jídelny, koše se vynášejí denně.

Jídelna vydává i jídlo s sebou, pro odnos se používají jednorázové obaly.

Náklady na zpracování odpadu ze školního gastroprovozu činí 35 000 Kč ročně.

Zapojení rodičů a reuse aktivity

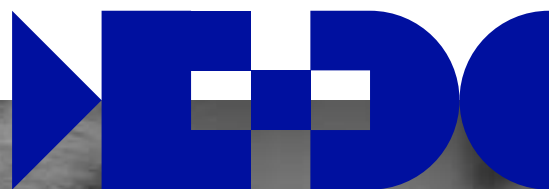
Kolem školy funguje aktivní komunita rodičů. Společně realizují projekty a výjezdy. Rodiče finančně podporují zájmové činnosti. Ve škole pořádají komunitní slavnosti, **určitě by pomohli** s organizací SWAPu.

Z iniciativy školního parlamentu zřídili ve škole **freeshop** zaměřený zejména na sdílení školních pomůcek (alternativa drahého automatu na školní pomůcky, jehož pořízení navrhovaly děti). V současnosti je „obchod“ nefunkční, chtěli by tuto aktivitu **znovu oživit**. Možnost vytvoření polic apod. z recyklátů – spolupráce s Já na tom dělám.

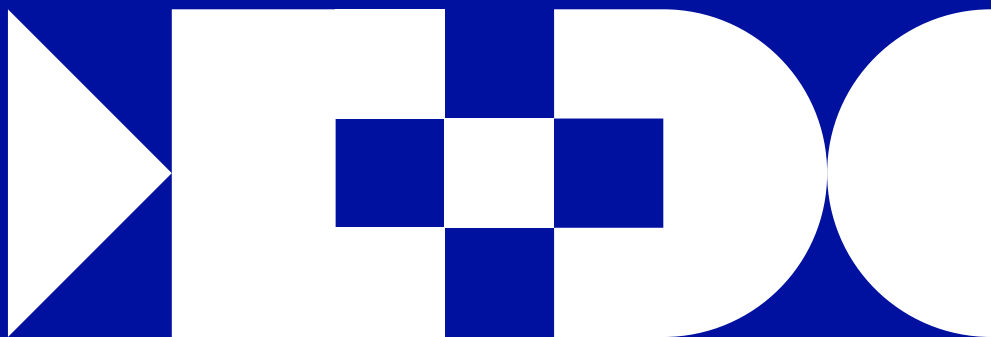

Shrnutí potřeb a požadavků školy

- Na začátku by měl proběhnout **kulatý stůl** se všemi zúčastněnými (ŽP, personál, pedagogové, aktivní rodiče).
- **Rodiče by určité pomohli** s organizací SWAPu. Z iniciativy školního parlamentu zřídili ve škole **freeshop** zaměřený zejména na sdílení školních pomůcek, v současnosti je „obchod“ nefunkční, chtěli by tuto aktivitu **znovu oživit**. Možnost vytvoření polic apod. z recyklátů – spolupráce s Já na tom dělám.
- Uvítali by v rámci celé školy **výměnu kartonových košů na tříděný odpad (Tonda Obal) za kvalitnější plastové**.
- Nemají **zahradu**, netřídí **bioodpad**, nemají předmět Pěstelské práce, ale **uvítali by vhodné výukové programy**, jejichž prostřednictvím by do vyučování mohli **zapojit zahradnická a kompostovací témata** (péče o květiny v truhlících na školní chodbě).
- Zájem **o pilotní zavedení třídění bioodpadu a vermikompostování** ve vybraných třídách – workshopy pro zúčastněné děti i dospělé.
- **Uvítali by preventivní programy proti plýtvání jídlem** (Zachraň jídlo, Skutečně zdravá škola). Zajímalo by je, jak funguje **burza obědů** a zda by bylo možné ji ve škole zavést.

ŠKOLA Č.11

Charakteristika školy

Základní škola s více než stoletou tradicí. Jedná se o venkovskou školu, která je specifická tím, že má **jenom první stupeň**, je tu **sedm tříd** – dvakrát první a dvakrát druhá třída a třetí, čtvrtá a pátá třída. Budova školy je umístěná v pěkném přírodním prostředí v blízkosti lesa a rybníků. V současné době se chystá přístavba nové budovy, která má zelenou střechu, v srpnu tohoto roku bylo vydáno územní rozhodnutí. Tento zásah se **projeví na velikosti zahrady**, o tom, které plochy zůstanou zachované a mohou sloužit k realizaci projektu, jsme byli paní ředitelkou informováni.

Zapojení do jiných environmentálně zaměřených projektů

Škola dosud nebyla zapojená do jiných environmentálních projektů.

Zapojení do projektu ČŠ

Ve škole funguje **školní zastupitelstvo**, ekvivalent školního parlamentu. Motivací pro zapojení do projektu ČŠ jsou **nové možnosti zaměření školy** a zájem o **zavedení cirkulárních principů ve škole**.

V současné chvíli existuje víc možných variant, jak školu do projektu zapojit: Jedna možnost je **realizovat projekt pilotně ve druhé třídě**, kde učí koordinátorka EVVO. Druhá možnost je pracovat se **žakovským zastupitelstvem** (obdoba žakovského parlamentu) a společně s dětmi vytvořit **mapu změn**, které by se ve škole v rámci projektu mohly uskutečnit + zajistit úvodní **proškolení žakovského zastupitelstva**. Možná je také kombinace obou variant.

Podle hodnocení paní ředitelky je zapojení pedagogů a dalších zaměstnanců školy do environmentálních projektů dobré (4/5).

Pan školník pracuje ve škole na půl úvazku, denně od 16,00 hodin, pečuje o zahradu, kterou seká pomocí mulčovací sekačky, kromě toho **na přání paní učitelek** recykluje např. starý nábytek, to ho velmi baví,

takže by se mohl potenciálně **zapojit do upcyklačních dílen**.

Aktivní **paní uklízečky**.

Družina tráví čas na zahradě, **družinárky se starají o záhony spolu s dětmi**, zde je prostor pro uplatnění **kompostovacích a pěstovacích programů**.

Asistentka pedagoga je nadšená zahradnice, vloni vedla badatelský klub (hrazený ze šablon), mohla by s dětmi pracovat (volné čtvrtky, čas badatelského klubu) na projektu ČŠ.

Třídění odpadů

Pro třídění a další nakládání s odpady ve škole **není nastavený systém ani interní pravidla**, která by byla komunikována se zaměstnanci. Nefunguje interní sledování a evidence množství produkovaného odpadu.

Proto by ředitelka uvítala **úvodní konzultace + workshopy pro personál** (učitelé+pan školník+2x paní uklízečky a kuchařky) k tématům (bioodpad, gastroodpad), **nastavení systému třídění** ve škole (kontrola + zlepšení dosavadního zavedeného systému).

Ve škole je **zavedeno třídění** papíru, plastů, nápojových kartonů, elektroodpadu a skla. Neseparují se kovy, protože je jich minimální množství, ve škole mají nedostatek prostoru na skladování tohoto odpadu a nechtějí nést náklady na svoz. Nádoby jsou umístěné **ve třídách, ve venkovních částech školy** jsou umístěné nádoby na směsný odpad, sklo, kartonové obaly, papír a bioodpad.

Dle přiložených faktur zaplatila škola za období od 1. 1 do 30. 6. 2022 Pražským službám za svoz odpadu celkem **22 271 Kč**. Přesně se jednalo o svoz nádob na **nápojové kartóny** o objemu **240 l 1x za 2 týdny**, nádob na **sklo** o objemu **240 l 1x za 6 týdnů**, nádob na **papír** o objemu **1 100 l 1x týdně**, nádob na **plasty** o objemu **1 100 l 1x za 2 týdny**, nádob na **bioodpad** o objemu **240 l 1x za 2 týdny**, a nádob na **SKO** o objemu **1 100 l 1x týdně**.

Škola má zajištěný **pravidelný a dobře fungující svoz** nádob na plasty, papír, nápojové kartony, bioodpad a směsný komunální odpad. **Kapacita nádob** na tříděný a komunální odpad vyhovuje (5/10), **frekvence svozu** tříděného a směsného komunálního odpadu je dostačující (5/10). Za hlavní bariéry v třídění odpadu považují **nedostatek místa k umístění nádob ve škole** a nedůslednost ve vzdělávání účastníků třídění (dětí i personálu), navrhované řešení – úvodní **proškolení pedagogů a personálu + žákovského zastupitelstva**.

Dále by bylo možné **provést analýzu směsného komunálního odpadu** (v rámci tříd i v kuchyni) a navrhnout možnosti dotřídění, dobré by bylo zkontrolovat **kvalitu třídění ve třídách** (při náhodné kontrole to nevypadalo funkční). Podle slov paní ředitelky vzniká **velké množství odpadu na toaletách**, kde se používají papírové ručníky, které se vyhazují do SKO, ale daly by se **zkompostovat**. Veškerý **bioodpad** (ze tříd, z kuchyně i ze zahrady), který zatím končí v lepším případě v hnědých popelnicích, by se dal začít kompostovat v zahradním kompostéru.

Nakládání s bioodpadem

Třídění bioodpadu a kompostování škola zatím ani v rámci jiného projektu neřešila, bioodpad ze tříd se netřídí a ve škole není zavedeno kompostování, na zahradě není k dispozici zahradní kompostér.

Škola zpracovává pouze **bioodpad**, který vzniká **na zahradě**. O jeho likvidaci se stará pan školník a ti, kteří jsou pověřeni péčí o zahradu, například paní vychovatelky, paní kuchařky apod. Trávu na zahradě pan školník seká pomocí mulčovací sekačky a nechává na místě. Kromě toho má škola k dispozici **dvě hnědé popelnice – kompostejnery** o objemu **120 l**, které se vyvážejí 1x za 14 dní.

Navrhovaná řešení: **Zavedení třídění bioodpadu ve třídách** (viz programy Ekodomov), umístění odvětrávaných košíků na třídění bioodpadu ve třídách + zavedení

zahradního kompostování + pořízení vhodného zahradního kompostéru (konzultace – správně vyhodnotit kapacitu). Zavedení **vermikompostování** – vermikompostér jako učební pomůcka ve třídě (viz programy Kokoza, Ekodomov). Vhodné do třídy, kde chovají morčata, želvu a krysy nebo skvělý program pro družinu.

Výsledkem by měla být **redukce odváženého bioodpadu + výroba vlastního kompostu** pro pěstování a **edukaci** dětí a prezentace uzavřeného cyklu jídla. Důležité je umístění kompostéru na strategické místo (například vedle popelnic) tak, aby byl v dobré docházkové vzdálenosti, což zvýší motivaci ke třídění.

Zahrada

Škola je obklopená zahradou, na které jsou **tři menší záhony**, altán, který příležitostně funguje jako **venkovní učebna**, školní **hřiště** s umělým povrchem, drobné **přírodní prvky** – krmítko i hmyzí hotel. O zahradu pečují pan školník i děti pod vedením vychovatelek školní družiny a občas paní kuchařky. Využívají ji všichni účastníci vzdělávání, probíhá zde i výuka. Ve škole není (vzhledem k věku dětí) předmět Pěstitelské práce nebo Práce na zahradě – **kompostování a pěstování** je zapojené v rámci předmětu **pracovní činnosti** a je součástí **třídních projektů a aktivit školní družiny**.

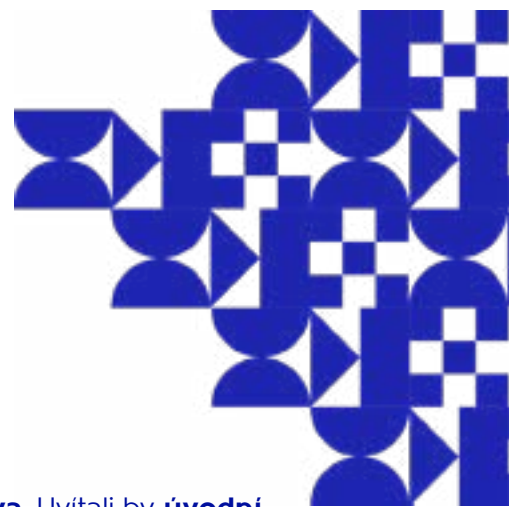
Podle slov paní ředitelky **není potenciál zahrady plně využitý**, uvítali by vhodné (věku dětí přizpůsobené) výukové programy, jejichž prostřednictvím by do vyučování mohli **zapojit zahradnická a kompostovací témata**.

Založení zahradního kompostéru pojmout jako příležitost k edukaci. Důležitá je pro ně výroba vlastního kompostu a možnost jeho využití při **pěstování ve vyvýšených záhonech a na čtverečkových zahrádkách**.

Zapojení rodičů a reuse aktivity

Kolem školy **funguje aktivní komunita rodičů**, která cca třikrát ročně organizuje pro děti mimoškolní akce. Rodiče se akcí účastní, pokud jsou dobře načasované a pokud jsou aktivity kumulované (např. SWAP + brigáda na záhonech – nejlépe dvě akce najednou). O plánované **aktivity pro rodiče ve formě reuse dílen** s odborníky z organizace Já na tom dělám by měli **zájem**, s jejich pomocí by mohli vyrobit např. **vyvýšené záhony** z palet.

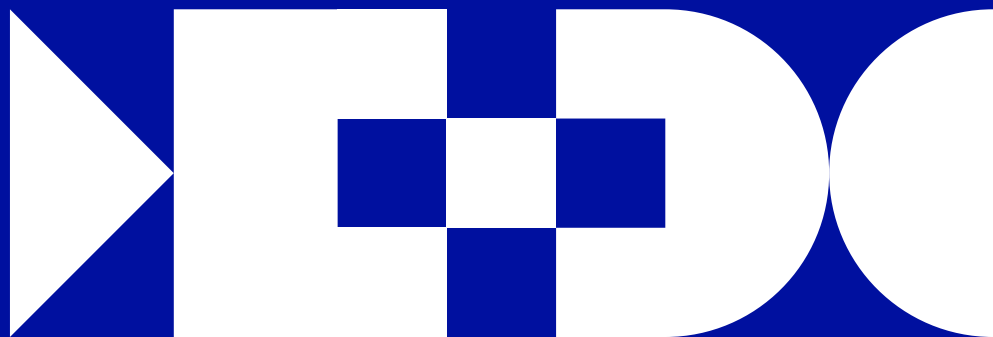
Pravidelně se konají komunitní slavnosti, **organizaci SWAPu ve škole** si lze vzhledem k věku dětí představit se zásadním zapojením a pomocí rodičů.

Shrnutí potřeb a požadavků školy

- Škola by si přála zajistit úvodní **proškolení žakovského zastupitelstva**. Uvítali by **úvodní konzultace + workshopy pro personál** (učitelé+pan školník+paní uklízečky a kuchařky) k tématům (bioodpad, gastroodpad), **nastavení systému třídění** ve škole (kontrola + zlepšení dosavadního zavedeného systému).
- Provést **analýzu směsného komunálního odpadu** (v rámci tříd i v kuchyni) a navrhnout možnosti dotřídění, dobré by bylo zkontrolovat **kvalitu třídění ve třídách**.
- Navrhovaná řešení pro nakládání s bioodpadem: **Zavedení třídění bioodpadu ve třídách** – (viz programy Ekodomov), umístění odvětrávaných košíků na třídění bioodpadu ve třídách + zavedení **zahradního kompostování + pořízení vhodného zahradního kompostéru** (konzultace – správně vyhodnotit kapacitu).
- Zavedení **vermikompostování** – vermikompostér jako učební pomůcka ve třídě (viz programy Kokoza, Ekodomov). Vhodné do třídy, kde chovají morčata, želvu a krysy nebo skvělý program pro družinu.
- Uvítali by vhodné výukové programy, jejichž prostřednictvím by do vyučování mohli zapojit **zahradnická a kompostovací témata. Založení zahradního kompostéru** – příležitost k edukaci. Výroba vlastního kompostu, možnost využití při **pěstování ve vyvýšených záhonech a na čtverečkových zahrádkách**.
- O plánované **aktivity pro rodiče ve formě reuse dílen** s odborníky z organizace Já na tom dělám by měli **zájem**, s jejich pomocí by mohli vyrobit např. **vyvýšené záhony** z palet.

ŠKOLA Č.12

Charakteristika školy

Základní škola má progresivní vedení a zapojuje se do řady projektů. Ředitelka se účastní projektu **Ředitel naživo**, kde (stejně tak jako v zahraničí např. ve Švédsku) sbírá zkušenosti, které poté aplikuje do chodu školy.

Škola je umístěná v městské zástavbě, ale prostory zahrady jsou pro realizaci projektu dostačující. Na zahradě je jedna zastřešená a jedna otevřená **venkovní učebna**. Obě učebny jsou při dobrém počasí využívány. Na zahradě je nové hřiště s dřevěnými prvky, které slouží žákům během přestávek a také školní družině.

Zapojení do jiných environmentálně zaměřených projektů

Škola dosud nebyla zapojená do jiných environmentálních projektů, funguje v ní ale **školní parlament**.

Zapojení do projektu ČŠ

Motivací pro zapojení do projektu ČŠ jsou **nové možnosti zaměření školy** a zájem o **zavedení cirkulárních principů ve škole**. Mají za sebou rozsáhlou rekonstrukci budovy i zahrady a potřebují do zahrady přidat prvky, které by pomohly zvýšit kvalitu výuky venku.

Zapojení pedagogů a dalších zaměstnanců školy do environmentálních projektů funguje dle slov paní ředitelky **průměrně** (3/5).

Třídění odpadů

Ve vnitřních prostorách školy se třídí papír, sklo a plasty. Koše pro separování odpadu nejsou záměrně ve třídách, protože se nedařilo přimět děti ke správnému třídění. Nádobky jsou umístěné na chodbách a před školou.

Nádobky na **směsný komunální odpad** jsou umístěné ve třídách, na chodbách, před školou. Ve **venkovních částech školy** se nacházejí nádoby na směsný odpad, na

plast a papír, elektroodpad (jsou zapojení do projektu Ecolamp). Kovy, kartony a textil neseparují, protože jich nemají dostatečné množství, aby se vyplatilo platit svoz. Mají vysoké náklady na svoz odpadu hlavně proto, že se škola začala rozrůstat. Škola má zajištěný **pravidelný a dobře fungující svoz** nádob na plasty a papír a SKO.

Kapacita nádob na tříděný a komunální odpad vyhovuje (5/10), **frekvence svozu** tříděného a směsného komunálního odpadu je dostačující (5/10). Jako **největší bariéru v třídění odpadu** uvádějí nezáměr dětí.

Nakládání s bioodpadem

Biodopad nikde netřídí, ani nemají založený kompostér, veškerý bioodpad odvázejí do obecní kompostárny. Motivace pro třídění je velká. Díky projektu by chtěli získat **know how jak kompostovat** a také by chtěli **založit kompostéry**. V rámci kompostování by chtěli probírat **uzavřený cyklus jídla**, který by se hodil do přírodopisného semináře pro 9. třídy, ale i do přírodopisu pro nižší ročníky. Nemají zavedené pěstitelské práce. Snaží se to dohánět v projektových dnech a na exkurzích do různých provozů zaměřených na ekologii.

Gastroodpad

Školní jídelna vaří pro cca 450 dětí. Mají 1 speciální popelnici na gastroodpad, kterou vyváží 3x týdně. Denně zbyde cca 10 porcí. Mají lapol.

V kuchyni se třídí tyto typy odpadu: Směsný komunální odpad, kuchyňský gastroodpad (zbytky vařeného jídla), papír, plast, sklo.

Při nákupu potravin zohledňují jejich lokální původ, snaží se nakupovat od farmářů a kupovat ve větších baleních.

Jídelna vaří i pro veřejnost, jídlo vydávají do vlastních přinesených nádob.

Interní pravidla pro kuchyň mají vytvořená. Personál jídelny včetně vedoucí je otevřený změnám, v poslední době pracovali

na změnách v jídelničce. Vaří dvě jídla, obě varianty jsou masové. Pro prevenci plýtvání zařazují školení pro zaměstnance. Pro děti mají do výuky zařazený předmět **Vaření**, jeho časová dotace je dvě hodiny 1x týdně.

Zahrada

O areál zahrady se starají paní školnice a paní správkyňe a pomáhá jim externí pracovník, který seká trávu. Tráva se odváží do obecní kompostárny stejně jako další bioodpad.

Zahrada je kompletně zrekonstruovaná, je tu řada prvků jako houpačky, trampolíny, stoly a židle pro venkovní učebnu, přístřešek s venkovní učebnou. To vše je na otevřeném prostranství před hlavním i vedlejším vchodem do školy. Za školou jsou **zelená zákoutí ve tvaru užších obdélníků**, kde se paní učitelka na přírodovědu pokouší pěstovat něco v provizorních čtyřech záhonech vyrobených ze starých skříní, dále pak v osmi kbelících pěstují rajčata. Na tomto prostranství by chtěli vybudovat **další záhony** a také by sem chtěli nainstalovat nové **zahradní kompostéry**.

Velkou část zahrady zaujímá zrekonstruované tartanové hřiště na míčové hry. Mezi tímto prostorem zelené travnaté plochy a hřištěm

je snížený terén, kde je ponechaná vysoká tráva pro opylovače. Není to cílené, jen se část tohoto terénu špatně seká. Zahrada má ještě třetí část, a to za školou vedle tartanového hřiště. Tato plocha je také volná, momentálně je na ní umístěná dřevěná socha.

Zapojení rodičů a reuse aktivity

Zapojení rodičů je na škole minimální, **není tu fungující komunita**. Pořádají slavnosti na konci roku, někteří rodiče přijdou, ale do průběhu příprav se nezapojí. Ředitelka by měla **zájem o spolupráci** s Já na tom dělám, případně i o SWAP, aby se pomalu začala komunita vytvářet. Přáli by si vybudovat **vyvýšené záhony** a prostor, kde by mohli učit Pěstitelské práce, uvítali by také vznik **posezení z palet**.

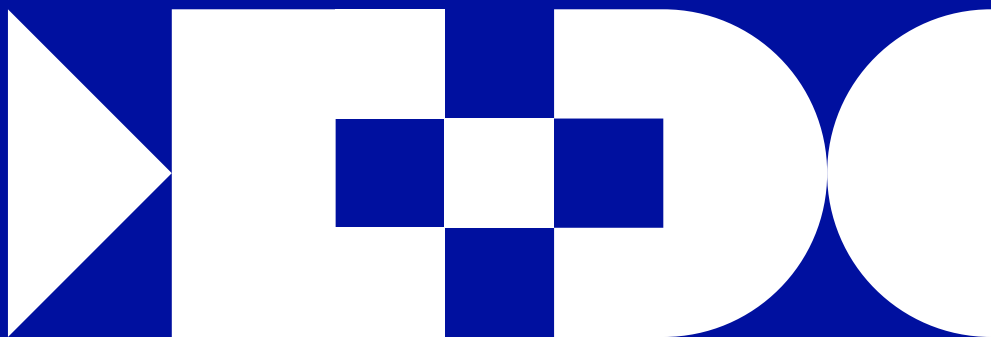
Materiál spotřebovávají, odepisují a odvázejí do sběrného dvora. Ekologicky likvidují elektro.

Shrnutí potřeb a požadavků školy

- Mají za sebou rozsáhlou rekonstrukci budovy i zahrady a potřebují do zahrady přidat prvky, které by pomohly zvýšit kvalitu výuky venku.
- Díky projektu by chtěli získat **know how jak kompostovat** a také by chtěli **založit kompostéry**.
- Do vyučování by chtěli zařadit **uzavřený cyklus jídla**, který by se hodil do přírodopisného semináře pro 9. třídy, a také i do přírodopisu pro nižší ročníky.
- Na volném prostranství v zahradě by chtěli **vybudovat další záhony** a chtěli by sem nainstalovat nové zahradní kompostéry.
- Ředitelka by měla zájem o spolupráci s Já na tom dělám, případně i o **SWAP**, aby se pomalu začala vytvářet komunita.
- Přáli by si vybudovat **vyvýšené záhony** a prostor, kde by mohli učit Pěstitelské práce, uvítali by také vznik **posezení z palet**.

ŠKOLA Č.13

Charakteristika školy

Malá škola se 6 třídami je spojená s gymnáziem. Škola má dvě patra, tělocvičnu a zahradu sdílenou s gymnáziem. Část školy prošla rekonstrukcí, další prostory na ni čekají. Na základní školu dochází cca 150 dětí. Zapojení pedagogického sboru je dobré (4/5) a dobře spolupracují i paní uklízečky a školník,

Zapojení do jiných environmentálně zaměřených projektů

Škola je již několikátým rokem zapojená do projektu Adry – **Světová škola**. Každý rok si vyberou projektové téma, kterým se zabývají po celou dobu školního roku, spolupracují na něm napříč všemi třídami. Rádi by práci na tomto projektu spojili s projektem ČŠ. Letos se chtějí zaměřit zejména na gastroodpad a na prevenci plýtvání potravinami.

Třídění odpadů

Ve škole je **zavedeno třídění** v každé třídě i na chodbě a před školou. Separuje se papír, plasty a elektroodpad. V rámci tříd se netřídí kov a sklo, v rámci celé školy se třídí vše. Ve venkovních částech se nachází tyto druhy popelnic – papír, plasty, sklo, textil, elektro. Škola má zajištěný pravidelný vyhovující svoz odpadu (5/10).

Pokud jde o třídění ve třídách, provádějí pravidelnou edukaci dětí. Špatně vytríděný odpad čas od času vysypou na hromadu a nechají děti, aby ho přetřídily správně.

Kromě občasné laxnosti a lenosti **bariéry při třídění** nepocítí uží. Množství směsného komunálního odpadu se nemění, množství separovaného odpadu roste.

Nakládání s bioodpadem

Škola má na bioodpad jednu hnědou popelnicí o objemu 120 l. Správce budovy seká trávu a stará se o zeleň. Udržuje velký kompostér (3 x 2 m), do kterého dává pouze trávu, listí a větve. Někdy je bioodpad

kontaminován jiným odpadem. Mají zájem o **instalaci „výukových“ kompostérů** tak, aby mohli na zahradě učit **uzavřený cyklus jídla**. Toto téma by se jim hodilo i do projektu o plýtvání jídlem.

Gastroodpad

Škola je specifická tím, že se **jídlo dováží** od externí firmy Charlie Amusement, kterou škole určil zřizovatel, kterým je městská část. Tato firma nabízí 4 druhy jídel, ze kterých si děti vybírají. Jedno z nich je vždy vegetariánské. Ve škole je malá jídelna, kde se jídlo ohřívá a vydává. Děti dostávají **redukované porce** a mohou si kdykoli přidat. Tato jídelna je malá a nachází se v prostorách gymnázia. Jídelnu využívají žáci ZŠ, gymnazisté a zaměstnanci nedalekého úřadu. Provoz tedy probíhá ve třech fázích. Celkem jídelna obslouží denně cca 500 strávníků.

Třetina jídel denně zbyde a putuje do speciální hnědé popelnice. V kuchyni se třídí všechny druhy odpadu, kromě bioodpadu, který by mohl být zkompostován. Náklady na odvoz odpadu nese zřizovatel, jímž je městská část.

Jídlo si lze odnést s sebou v jednorázových obalech. Interní pravidla mají nastavená a pravidelně sledují množství produkovaného odpadu.

Zahrada

Na zahradě je vybudovaná **venkovní učebna**, vedle níž jsou truhlíky, ve kterých se aktivně pěstuje. Měli by zájem **přidat další truhlíky** tak, aby odpovídaly počtu tříd a aby mohly jednotlivé třídy při prvouce obhospodařovat právě svoje truhlíky.

Na zahradě je funkční hmyzí hotel. Za budovou ZŠ je další kus zahrady, který mají k dispozici. Nachází se tam velký **kompostér**, vedle kterého by bylo místo pro instalaci dalšího kompostéru, který by mohl sloužit k výuce. Na této části zahrady je i menší hřiště, kam si chodí hrát družina. Vzhledem k tomu, že se tento kus zahrady

nachází přímo pod okny gymnázia, nelze jej využívat při aktivní odpolední výuce.

V zadní části zahrady je nově postavená jurta, která slouží jako druhá venkovní učebna. Zatím se tolik k výuce příliš nevyužívá.

Zapojení rodičů a reuse aktivity

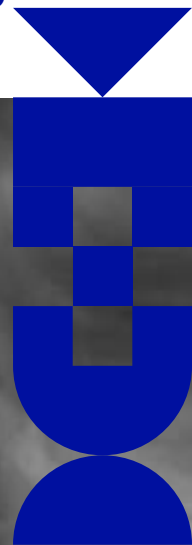
Rádi by na zahradě vytvořili ptačí budky, také by potřebovali držáky na kola a koloběžky

a další záhony. Žádný vyřazený inventář ve škole nemají, protože jej odvázejí do sběrného dvora.

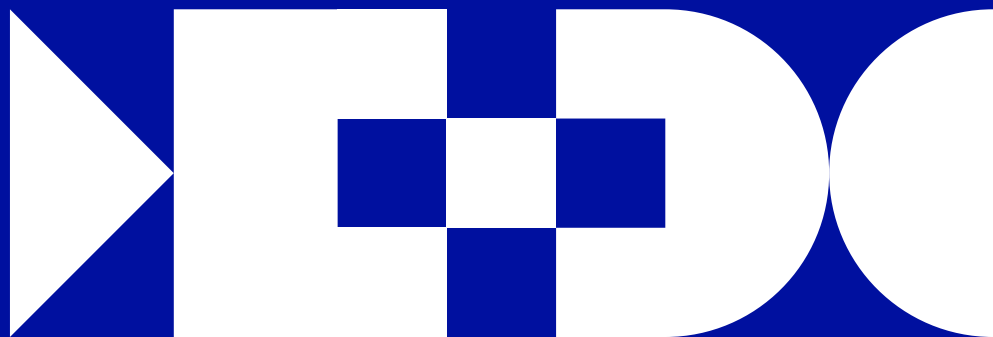
Na základě projektu **Světová škola** jsou rodiče zvyklí účastnit se všemožných akcí. Pořádají laskavé kavárny apod., kdyby v projektu zbyla kapacita, měli by určitě zájem i o organizaci **SWAPu**.

Shrnutí potřeb a požadavků školy

- Nejvíce by se hodilo **propojit gastro s projektem Světové školy zaměřeným na plýtvání – Cesta jídla (Adra)**. Jedinou překážkou je fakt, že nemají vlastní kuchyň, takže velkou řadu faktorů nemohou ovlivnit.
- Rádi by při edukaci využili **uzavřený cyklus jídla**, proto chtějí založit nový „**výukový**“ **kompostér**. Zajímalo by je propojení programů o kompostování a pěstování s programy, které řeší prevenci plýtvání jídlem.
- Kdyby v projektu zbyla kapacita, měli by zájem i o organizaci **SWAPu**.
- Zahrada je celkem funkční, ale rádi by ji doplnili o **stojany na kola, ptačí budky** nebo **záhony** z dílny Já na tom dělám.

ŠKOLA Č.14

Charakteristika školy

Velká škola s **32 třídami** se zaměřuje zejména na všestranný, harmonický rozvoj osobnosti žáka, na akceptování individuálních vývojových odlišností dětí a na podporu speciálních výukových potřeb žáků nadprůměrně nadaných i žáků jistým způsobem handicapovaných. Škola disponuje **velkým venkovním areálem**, který zahrnuje školní hřiště, prostor pro školní družinu a atrium. Zde žáci tráví za příznivého počasí relaxační přestávky. V budově školy jsou k dispozici tělocvična, cvičné kuchyňky, žákovská dílna, keramická dílna, knihovna s čítárnou, učebny informatiky a přírodních věd, společenská místnost. Všechny třídy jsou vybavené počítači a internetem, ve většině je také k dispozici dataprojektor s plátnem.

Zapojení do jiných environmentálně zaměřených projektů

Ekoškola – stále probíhá, původně měl ekotým přes třicet žáků (zastoupení z každé třídy). Během minulého roku se nastavily schůzky týmu na úterý ráno 7,15, což přirozeně vygenerovalo **menší tým cca sedmi aktivních dětí**. Toto by mohlo být jádro týmu i pro projekt ČŠ. V minulosti získali 2x titul Ekoškola, nyní neusilují o titul, mohli by letos propojit s projektem ČŠ.

Mají **žákovský parlament**, který ale příliš nefunguje.

Pokusit se propojit ekotým s parlamentem a společně na úvodní konzultaci zjistit, co škole chybí, co by potřebovala.

V rámci Ekoškoly dělali **analýzy odpadů**, měli závěsné váhy a dotříd'ovali SKO, aby měly děti názornou představu o tom, jak by se dalo lépe třídít, vyráběli krabice na separaci papíru apod.

Projekt **Liga CO2** – ukončen, **Uklid'me Česko** – jaro, podzim, **Stavitelé měst** – ukončen, **Mikroklima** – ukončen, **Vodní škola** – ukončen, **Květinová louka** – vysazena před covidem ve spolupráci s Praha kvete. 9. třída

letos pro louku udělala plůtek – provázky, klacíky.

Důležitý momentálně probíhající projekt **Les ve škole** – pilotní projekt realizovaný se sdružením Tereza. Nejdůležitější projekt z poslední doby, v jehož rámci byl na pozemku školy vysazen tzv. **výukový les** (školní les do kapsy). Jedná se o lesík o průměrné rozloze odpovídající ploše tenisového kurtu, který vznikne u školy v městském prostředí, kde pro přírodu obvykle není příliš místa. Stěžejním přínosem a velkou přidanou hodnotou je přiblížení přírody dětem a dětí přírodě.

Na projektu Les ve škole spolupracovali i **studenti z gymnázia Menza**, které sídlí v areálu školy. Menza byla oslovena a zapojí se i do projektu ČŠ.

Hlavní motivace k zapojení se do projektu **Cirkulární školy** jsou **nové možnosti zaměření školy** a zájem o **zavedení cirkulárních principů ve škole**.

Zapojení do projektu

Zapojení pedagogů a dalších zaměstnanců školy do environmentálních projektů hodnotí koordinátorka EVVO jako nedostatečné (2/5). Kolegové, učitelé pomáhají, ale většinou čekají na instrukce. Letos nový učitel přírodopisu – vypadá to, že se aktivně zapojí.

V každém případě by byl užitečný **úvodní seminář pro učitele i další zaměstnance** – jaké změny se v rámci projektu chystají, jak se kdo může zapojit, základní pravidla např. zavedení třídění odpadu a kompostování. Podobně také **úvodní seminář pro děti** – jaké změny se v rámci projektu chystají, jak se kdo může zapojit, co by si přály. Nabízí se propojení jádra ekotýmu se žakovským parlamentem.

V případě této školy velmi doporučujeme úvodní semináře, které ukážou, kdo by mohl s realizací projektu aktivně pomoci, většina práce a zodpovědnost za dosud uskutečněné projekty ležela na koordinátorce EVVO, pokusit se získat

ve škole větší podporu!

Kolem školy momentálně **nefunguje aktivní komunita rodičů**, ale koordinátoři projektu by měli zájem **rodiče více zapojit** například **v rámci reuse dílen s odborníky z organizace Já na tom dělám**. Ve škole se čas od času pořádají komunitní slavnosti.

Třídění odpadů

Ve škole **je zavedeno třídění odpadů**. Třídí se papír, plasty, elektroodpad. Nádoby jsou umístěné ve třídách a na chodbách. Neseparují se kovy, protože je jich málo, a sklo kvůli bezpečnosti. Nádoby na směsný komunální odpad jsou umístěné ve třídách a na chodbách. Ve venkovních částech školy jsou umístěné koše na tříděný a směsný odpad.

Škola má **zajištěný pravidelný a dobře fungující svoz nádob** na papír, plasty, elektroodpad a směsný komunální odpad. Kapacita nádob na tříděný a komunální odpad vyhovuje (5/10), frekvence svozu tříděného a směsného komunálního odpadu je dostačující (5/10).

Hlavní bariéry v třídění odpadu představuje dle slov koordinátorky **odpor učitelů** a **nedostatek financí** (například pro pořízení dalších kontejnerů).

Faktury za svoz za poslední tři roky nejsou k dispozici. Produkce směsného komunálního odpadu i produkce tříděných složek roste.

Pro třídění odpadu a pro odpadové hospodářství **nemají vytvořená interní pravidla**, která by komunikovali se zaměstnanci. **Neevidují a nesledují** interně množství produkovaného odpadu.

Nakládání s bioodpadem

V minulosti zkoušeli bioodpad třídit, ale neosvědčilo se to. Nefungovalo to – mušky, zápach. Nyní se ve škole bioodpad netřídí, hnědé popelnice – kompostejnery nejsou k dispozici. **Na zahradě se kompostovatelný materiál třídí**, k dispozici je **pět zahradních**

plastových kompostérů, problematická je jejich nedostatečná kapacita. Starají se o ně učitelé pracovních činností spolu se žáky. Kompostování se už ve škole řešilo v rámci jiného environmentálního projektu (Ekoškola). V rámci projektu by bylo vhodné zmapovat systém kompostování ve škole a navrhnout změny.

Ve třídě koordinátorky je navíc funkční **vermikompostér Urbalive**, nedávno sanovaný, žížaly ze zahradního kompostéru. Motivací ke kompostování je množství bioodpadu, které produkuje školní zahrada a nedostatek zeminy pro pěstování. **Témata třídění bioodpadu a kompostování** se snaží zapojovat do výuky, probírají je teoreticky v přírodopise v 6. ročníku a prakticky v rámci pracovních činností.

Gastroodpad

Škola má **vlastní kuchyň**, denně nabízí dva druhy jídla. V rámci prevence vzniku odpadu mají zavedené **regulovatelné porce jídla**. V rámci Ekoškoly vytvořili dotazníky pro žáky a snažili se konzultovat s kuchařkami, ale k ničemu to nevedlo. Ukázalo se, že děti nejedí polévky, ale v kuchyni vaří pořád dál ty stejné, neochota něco měnit. Nyní nový kuchař – vaří lépe.

Zájem o preventivní programy Miluju jídlo, neplýtvám – analýza vyhazovaných zbytků, Miluju kohoutkovou – co si děti nosí ke svačině? (Skutečně zdravá škola).

V hodinách Vaření možnost dělat **zbytkové recepty** ze záchranné kuchařky (Zachraň jídlo!).

Zbytky z jídelny odváží chovatel prasat, gastroodpad (zbytky vařeného jídla) se separuje do speciální nádoby. Dále školní jídelna produkuje směsný komunální odpad, papír, plast, sklo, kov. V prostorách kuchyně je k dispozici koš na směsný odpad. V kuchyni **není umístěná nádoba na kompostovatelný odpad**, který vzniká během vaření (např. slupky a odřezky z ovoce a zeleniny) i ten končí u prasat. V rámci udržitelnosti kuchyň nakupuje

suroviny ve větších baleních.

Aby podpořili prevenci plýtvání uvítali by **analýzu odpadu, konzultace a školení pro personál školní kuchyně.**

Vydávají také jídlo s sebou s tím, že používají jednorázové obaly.

Zahrada

Obrovská rozloha – hřiště, výukový les, květinová louka, hmyzí hotel, krmítka, budky, v atriu záhony, bylinkový záhon, kompostéry. Chtějí další zajímavé přírodní prvky, které by děti lákaly **k učení venku.**

Sekání trávy zajišťuje placená služba, o zbytek se starají žáci v rámci pracovních činností. Zahradu využívají všichni pro **relaxační přestávky, družina** ji využívá odpoledne, probíhá tu tělesná výchova.

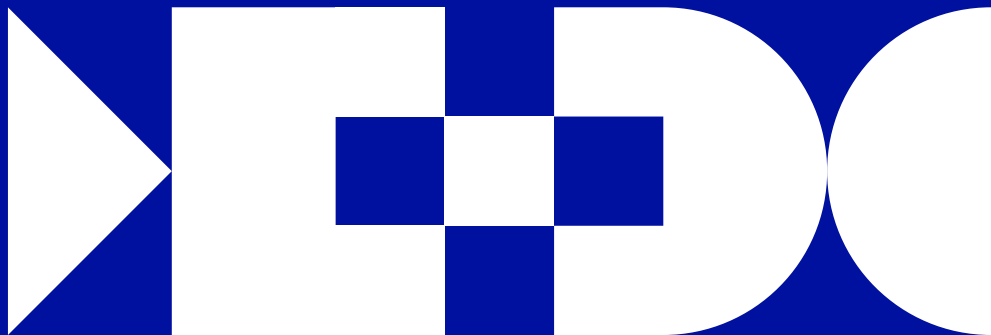
Předmět Pěstíelské práce ve škole není zavedený, péče o zahradu a kompostování se realizuje v rámci předmětů **pracovní činnosti a přírodopis.** Potenciál zahrady není plně využitý, uvítali by **vhodné výukové programy,** jejichž prostřednictvím by do vyučování mohli **zapojit zahradnická a kompostovací témata.** Chtěli by dětem ukázat **uzavřený cyklus jídla,** založit **čtverečkové zahrádky.**

Chtěli by **bylinkovou zahrádku,** už mají bylinkový záhon v atriu, dělají si z bylin čaje, bylo by hezké mít takový záhon i venku.

Shrnutí potřeb a požadavků školy

- Pokusit se propojit ekotým s parlamentem a společně na **úvodní konzultaci** zjistit, co škole chybí, co by potřebovala.
- Uspořádat **úvodní seminář pro učitele i další zaměstnance** – jaké změny se v rámci projektu chystají, jak se kdo může zapojit, základní pravidla např. zavedení třídění odpadu a kompostování.
- V případě této školy **velmi doporučujeme úvodní semináře,** které ukážou, kdo by mohl s realizací projektu aktivně pomoci, většina práce a zodpovědnost za dosud uskutečněné projekty ležela na koordinátorce EVVO.
- V rámci projektu by bylo vhodné **zmapovat systém kompostování** ve škole a navrhnout změny.
- Na zahradě by chtěli **další zajímavé přírodní prvky,** které by děti lákaly **k učení venku.**
- Uvítali by **vhodné výukové programy,** jejichž prostřednictvím by do vyučování mohli **zapojit zahradnická a kompostovací témata.** Ukázat dětem **uzavřený cyklus jídla,** založit **čtverečkové zahrádky.**
- Chtěli by **bylinkovou zahrádku,** už mají bylinkový záhon v atriu.
- **Zájem o preventivní programy** Miluju jídlo, neplýtvám – analýza vyhazovaných zbytků, Miluju kohoutkovou – co si děti nosí ke svačině? – Skutečně zdravá škola.
- **V hodinách vaření** možnost dělat **zbytkové recepty** ze záchranářské kuchačky.
- Aby podpořili prevenci plýtvání uvítali by **analýzu odpadu, konzultace a školení pro personál školní kuchyně.**
- Chtěli by vytvoření **venkovní učebny, přístřešek pro kola,** více **herních prvků,** něco zajímavého, například **questing** – stezka kolem školy, naučné tabule, hmatový chodníček.

ŠKOLA Č.15

Charakteristika školy

Soukromá jazyková základní škola, jež buduje plynulé vyjadřování svých žáků v češtině a angličtině, od druhé třídy také ve španělštině či němčině. Školní vzdělávací program je koncipován tak, aby vyhovoval jak žákům s předchozí znalostí anglického jazyka, tak i těm, kteří ji zatím nemají. Škola si zakládá na vstřícnosti, přátelských vztazích mezi dospělými i dětmi a na útulném prostředí. Malý počet dětí ve třídách umožňuje nejen individuální přístup ke každému žákovi, ale přispívá též k vytváření rodinné atmosféry, která ve škole panuje. Učitelé tu učí všechny předměty tandemově – v češtině a v angličtině. **Programy by měly alespoň zčásti probíhat v angličtině!** Ve škole je celkem 14 tříd, funguje tu klub – družina a jídelna, do níž se jídlo dováží.

Zapojení do jiných environmentálně zaměřených projektů

Škola zatím v minulosti nebyla zapojená do jiných environmentálních projektů, a proto nás sama aktivně oslovila s žádostí o pomoc, Projekt ČŠ našla v newsletteru PIL. Zhruba před dvěma lety absolvovali v rámci prevence plýtvání jídlem besedu s UNICEF zaměřenou na hladovění dětí v Africe. Následně měsíc vážili zbytky jídla, které se vyhodí a vyplňovali tabulku. Na čas produkce zbytků klesla z 35 kg na 22 kg.

Zapojení do projektu ČŠ

Hlavní **motivace** školy k zapojení do projektu ČŠ je **předcházení vzniku odpadu a zájem o zavedení cirkulárních principů** ve škole. **Zapojení pedagogů a dalších zaměstnanců školy** do environmentálních projektů vážne (1/5). Projekt iniciuje ředitel školy ve spolupráci s asistentkou zřizovatelky, oni také stojí za dosavadními snahami o příznivá ekologická řešení v rámci školy.

Chtějí poradit se systémovým nastavením alespoň některých základních procesů. Některá zdánlivá zlepšení (prosazení a zprovoznění automatu na svačiny žákovským parlamentem) s sebou přinášejí

nezamýšlené důsledky (množství dalšího odpadu).

Ve škole funguje **školní parlament**, jeho koordinátorem je mladý učitel biologie. Přizvat ke spolupráci také zaměstnance – vedoucí školní jídelny + paní uklízečky – ochotné a otevřené změnám.

Pro zapojení školy do projektu bude klíčový **kulatý stůl**, během kterého dojde k představení projektu + k proškolení zaměstnanců a pedagogů v základní problematice – nabízí se více témat: Zero Waste a precyklace, třídění bioodpadu a kompostování, vermikompostování.

Třídění odpadů

Ve škole je **zavedeno třídění** odpadů. Třídí papír a plasty, nádoby na odpad jsou umístěné na chodbách. Nově do tříd pořídili **separační tašky** na papír, plasty, sklo a nápojové kartóny, sklo a nápojové kartóny ale nemají kam dál vyhazovat, protože kontejnery před školou chybí. Potřebovali by poradit, kde, jak, a za kolik objednat kontejnery na tříděný odpad, které jim před školou chybí (kartóny, kov, sklo).

Posledním počinem ŠP automat na svačiny – ředitel oceňuje úsilí, které děti do věci vložily, i kompetence, které při prosazování tohoto nápadu získaly. Zároveň se svačinami ale automat produkuje neskutečné množství odpadu. **Potřebovali by poradit, co s tím.**

Podobně „Ovoce do škol“ pan ředitel přejmenoval na „Plast do škol“, protože denně přichází v dále nepoužitelných plastových sáčkích. „Mléko do škol“ zase vytváří hromady nápojových kartónů. V této souvislosti by uvítali happening – Analýza (a dotřídění) směsného komunálního odpadu.

Škola má zajištěný **pravidelný svoz nádob** na plasty, papír a na směsný komunální odpad – kapacita nádob a frekvence svozu je nedostatečná (2/10).

Jako základní **bariéry v třídění odpadu**

uvádějí malou motivaci, nedostatečnou zodpovědnost a nekoordinovanost s úklidem. Údaje o celkové roční produkci odpadů (tříděných a SKO) za poslední tři roky neznají (údaje by se daly vyhledat u zřizovatele). Pro třídění odpadu a pro odpadové hospodářství nemají vytvořená interní pravidla, která by byla komunikována se zaměstnanci. Neevidují a nesledují interně množství produkováného odpadu. Potřebovali by více kontejnerů na odpad vynášený ze tříd.

Produkce směsného komunálního odpadu se nemění, **produkce tříděných složek** se také nemění.

Nakládání s bioodpadem

Bioodpad se ve škole netřídí, k dispozici není kompostér, vermikompostér ani hnědé popelnice. Třídění bioodpadu a kompostování v rámci žádného jiného projektu ještě neřešili.

Proto by bylo vhodné alespoň v jedné třídě pilotně **zavést třídění bioodpadu + vermikompostování** (žížali TV).

Na zahradě dříve býval kompostér, ale neuměli se o něj starat, takže kompostování nefungovalo. Dal by se „zresuscitovat“ + případně přidat další a začít kompostovat bioodpad ze zahrady a ze svačin – ukázat dětem **uzavřený cyklus jídla** – vyrobený kompost použít do existujících truhlíků (třeba na zahradě školky).

Gastroodpad

Škola nemá vlastní kuchyň, jen výdejnu obědů a jídelnu. Denně nabízejí tři druhy jídel s možností výběru dietního (bezmléčného a bezlepkového) a vegetariánského menu. Podle slov ředitele jídlo často objednávají rodiče, kteří vybírají zdravější variantu, ale děti to potom nechtějí jíst.

V rámci prevence vzniku zbytků jídla mají **regulovatelné porce**.

Rádi by zařadili preventivní programy proti plýtvání (děti je podle jejich slov potřebují)

– Miluji jídlo, neplýtvám (analýza zbytků) +
Milujeme kohoutkovou (udržitelné svačiny) –
Skutečně zdravá škola.

Denně se v jídelně vydá 350 porcí jídla, nevydaného jídla denně zbývá 30 kg. Nevydané jídlo se odváží ke zkrmení prasatům nebo se hází do směsi.

Školní jídelna **produkuje** kuchyňský gastroodpad (zbytky vařeného jídla), kuchyňský kompostovatelný odpad (zbytky z přípravy jídla), směsný komunální odpad. V prostorách kuchyně je k dispozici jeden koš na směsný odpad.

V kuchyni není umístěná nádoba na kompostovatelný odpad, který vzniká během vaření (např. slupky a odřezky z ovoce a zeleniny), končí v SKO.

Za správné třídění odpadů z kuchyně a jídelny zodpovídá vedoucí jídelny, koše vynášejí paní uklízečky každý den.

Zahrada

Kolem školy je menší školní zahrada. Přibližně třetina jejího povrchu (včetně trávníků) je umělá. Jsou zde vysazené keře a stromy, několik okrasných záhonků a truhlíků a vrbový altán. Na výuku je možné chodit ven.

O zahradu pečuje pan školník, který provádí základní údržbu zeleně. Nejvíce zahradu využívá školní družina. Předmět Pěstelské práce na škole není, ani žádný jiný systémově nastavený způsob výuky pro různé ročníky spojený s péčí o prostředí, zahradu, kompostování, pěstování apod. Proto by uvítali vhodné výukové programy, jejichž prostřednictvím by do vyučování mohli zapojit zahradnická a kompostovací témata.

Zapojení rodičů a reuse aktivity

Kolem školy nefunguje aktivní komunita rodičů. Problém je v tom, že škola je tak specificky zaměřená a výlučná, že

sem dojíždějí děti z různých částí Prahy a nefunguje zde místní komunita.

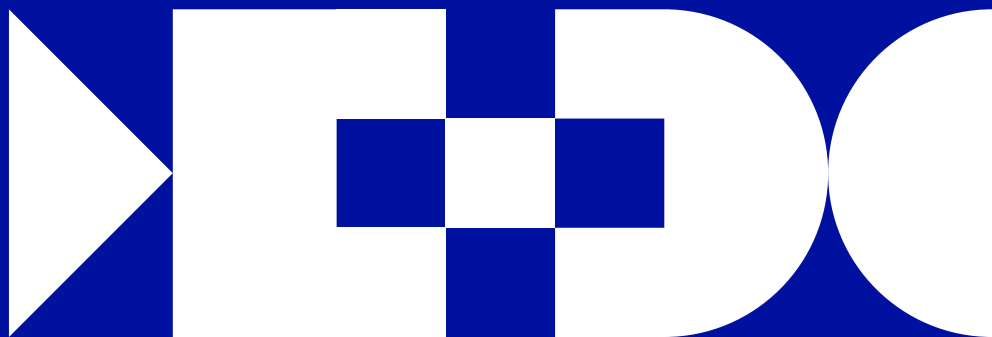
Bylo by dobré dětem nabídnout, zda by nechtěly začít provozovat **Freeshop** nebo zkusit zorganizovat **SWAP**.

Shrnutí potřeb a požadavků školy

- Pro zapojení školy do projektu bude klíčový **kulatý stůl**, během kterého dojde k představení projektu + k proškolení zaměstnanců a pedagogů v základní problematice – nabízí se více témat: Zero Waste a precyklace, třídění bioodpadu a kompostování, vermikompostování.
- Chtějí poradit se systémovým nastavením alespoň základních procesů a očekávají, že sestavíme proveditelný **reálný plán změn**, protože některá řešení zůstávají na půl cesty.
- Některá zdánlivá zlepšení (pořízení automatu na svačiny, projekt Ovoce do škol) s sebou přinášejí nezamýšlené důsledky. **Potřebovali by poradit, co s tím.**
- Uvítali by happening – **Analýza (a dotřídění) směsného komunálního odpadu.**
- Rádi by zařadili **preventivní programy proti plýtvání** – Miluji jídlo, neplýtvám (analýza zbytků) + Milujeme kohoutkovou (udržitelné svačiny) – Skutečně zdravá škola.
- Bylo by vhodné alespoň v jedné třídě pilotně zavést třídění bioodpadu + vermikompostování (žížalí TV).
- Na zahradě dříve býval kompostér, ale neuměli se o něj starat, takže kompostování nefungovalo. Dal by se „zresuscitovat“ + případně přidat další (tříkomorový kompostér by zvládl odpad z celé zahrady) a začít správně kompostovat bioodpad ze zahrady a ze svačin – ukázat dětem uzavřený cyklus jídla – vyrobený kompost použít do existujících truhlíků (třeba na zahradě školky). Workshopy pro děti i personál – třídění bioodpadu, zahradní kompostování.
- Bylo by dobré dětem nabídnout, zda by nechtěly začít provozovat **Freeshop** nebo zkusit zorganizovat **SWAP**.

ŠKOLA Č.16

Charakteristika školy

Sídlíštní škola, jejíž ředitelka je od pilotního ročníku zapojená do programu **Ředitel naživo**, a každoročně se účastní konferencí (i na mezinárodní úrovni), na které vysílá také pedagogický sbor. Sami učitelé i žáci si vymýšlejí různé výukové programy nebo projekty, které zapojují do výuky. Na škole funguje „princip otevřených dveří“, díky němuž mají žáci možnost kdykoliv přijít se svými iniciativami a návrhy přímo za ředitelkou. Ve škole působí **žakovský parlament**, který každoročně pořádá několik akcí, během nichž se vybírají peníze na různé projekty. Momentálně shromažďují prostředky, které chtějí použít na proměnu jídelny, kde chtějí zavést finský model fungování, kdy si žáci sami nandávají jídlo a zbytky sami třídí do speciálních nádob.

Zapojení školy do jiných ekologických projektů a programů

V současné době pracují převážně jen na interních školních projektech. V letošním školním roce se chtějí zaměřit především na třídění odpadu. Dále jsou zapojeni v projektu Moderní aktivizační metody – pilíře EVVO, který pořádá VŠCHT ve spolupráci s Národním zemědělským muzeem.

Zapojení školy do projektu Cirkulární školy

Koordinátorka projektu ČŠ plánuje zapojit 6. nebo 7. třídu a částečně také žakovský parlament. Zajímá je zejména problematika **předcházení vzniku odpadu a zavedení cirkulárních principů ve škole**. Ve škole pracují nadšení pedagogové i zaměstnanci, rodiče podporují svoje děti a rádi se zapojují do školních aktivit.

Třídění odpadů

Letos ve škole začíná interní projekt věnovaný **třídění odpadu**.

Ve škole se třídí ve třídách i na chodbě plasty a papír, netřídí se sklo, kovy ani textil, protože těchto materiálů není takové

množství, aby se to vyplatilo. Ve třídách jsou také koše na směsný odpad. Pedagogové třídí dle svého uvážení – kontejnery na tříděný odpad jsou přímo před školou. V nejbližší době se chystají zavést třídění kartonových obalů, kterých mají v rámci projektu Mléko do škol velké množství. Jedinou **bariérou správného třídění** je údajně lenost žáků a možná i učitelů, kteří žáky dostatečně neaktivizují.

Nakládání s bioodpadem

Škola má sice k dispozici zahradu, ale bioodpad z kuchyně nebo ze svačin se netřídí. Nezpracovává se ani organický materiál ze zahrady, ale odváží se. V zahradě na zarostlém kopci je ukrytý starý bioodpad, kam se dříve házela posekaná tráva a kletští. Ze strany školy je velká snaha i motivace **založit funkční kompostér**, který by sloužil k výuce tak, aby žáci viděli uzavřený cyklus jídla. Na škole bude letos otevřena zrekonstruovaná kuchyňka pro výuku Vaření a paní kuchařky ze školní kuchyně jsou také nakloněné začít separovat kuchyňský bioodpad, takže zbývá najít vhodné místo a založit nový kompostér.

Gastroodpad

Školní jídelna má vlastní instagramový účet, protože si rodiče na kvalitu připravovaného jídla stěžovali. Proto paní ředitelka pravidelně proces výroby jídla fotografuje, aby dokázala, že jídelna nevaří z polotovarů a že je všechno jídlo připravené čerstvě a z kvalitních surovin. Od té doby stížnosti ustaly a snížilo se množství gastroodpadu. Nyní zbyde **denně cca 50 porcí jídla**. Část si rozeberou kuchařky, zbytek si vyzvedává místní zemědělec.

Ve škole je moderní kuchyňka, kterou využívají mladší i starší žáci. Do předmětu ČSP je zakomponované pečení, vaření, péče o domácnost, praní, sušení a žehlení – tyto aktivity se budou letos do výuky integrovat poprvé.

Paní ředitelku zaujaly programy, které se věnují **prevenci plýtvání jídlem**, chystají

se po finském vzoru předělat systém vydávání jídla viz výše. Líbil by se jim některý z preventivních programů.

Zahrada

Zahrada je velice členitá. Žákovský parlament v minulosti připravil vlastní návrh na stavbu zahradního posezení, které žákům chybí v zadní i v přední části zahrady. Zadní část je využívána družinou a také pedagogy k výuce. V současnosti se bohužel na zahradě nenachází prostor, který by mohl fungovat jako **venkovní učebna**. Na úpravy se zatím nepodařilo sehnat dotace, ale místo v odlehlejší části zahrady už je vybrané a do budoucna plánují učebnu postavit.

Na zahradě se nachází informační **edukační tabule**, které byly realizovány v rámci projektu financovaného MŽP. Je tu několik laviček a malé hřiště, kde si děti z družiny hrají. Kromě toho je tu divoký **svah, který se záměrně neseká**, protože slouží k výuce (je zde řada různých druhů dřevin a také místo pro opylovače). Před školou se nachází **posezení**, které je ale podle názoru parlamentu nedostatečně velké a dalo by se rozšířit podél školy.

Reuse a zapojení rodičů

Škola disponuje **širokým spektrem materiálu**. Mají v zásobě palety, látky, dřívka, plechy, materiály z tiskárny. Pravidelně oslovují rodiče, kteří pracují ve firmách, kde jsou k dispozici různé zbytkové materiály, aby školu "zásobovali".

Ve škole je plně vybavená **polytechnická učebna**, o níž se stará učitel ČSP (Člověk a svět práce), který by se případně do reuse aktivit rád zapojil. Rodiče jsou zvyklí se zapojovat a přispívají i tím, že škole často darují peníze např. v rámci běžeckých soutěží, oslav mezinárodních dnů, příležitostných večerí pořádaných ve školní jídelně, jarmarků, slavností apod.

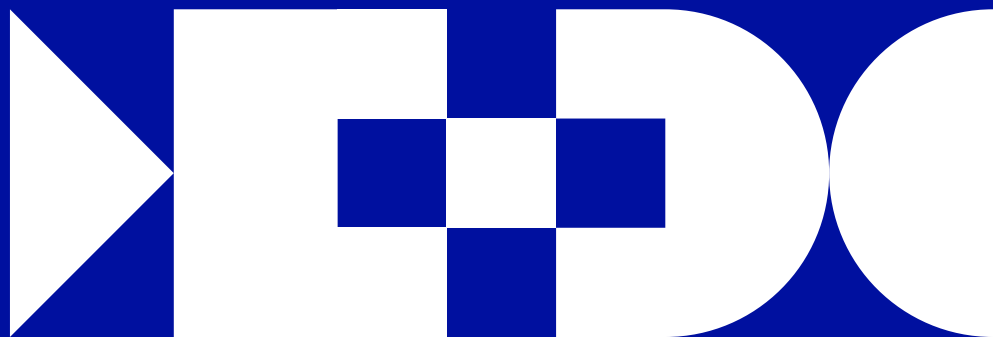
Mají zájem o pomoc při kultivaci zahrady, případně navržení venkovní učebny. V rámci reuse aktivit by si rádi vyrobili kompostér nebo vyvýšený záhon. Z rozhovoru vyplynulo, že **reuse je pro ně nejatraktivnější část programu**.

Shrnutí potřeb a požadavků školy

- **Bioodpad:** potřebují vyřešit zahradní kompostování, případně chtějí dětem ukazovat uzavřený cyklus jídla, k čemuž by potřebovali i vyvýšené záhony.
- **Gastroodpad:** mají zájem především o programy, které řeší **prevenci plýtvání jídlem**.
- **Reuse:** mají připravený návrh sezení v zahradě (iniciativa žákovského parlamentu), ve škole je hodně využitelného materiálu, nyní preferují pořízení sezení z palet, kompostéru, případně vyvýšeného záhonu.

ŠKOLA Č.17

Charakteristika školy

Škola, kterou v letošním roce navštěvuje 45 dětí v různém věku - 22 dětí je v první třídě, nejstarší je jedna dívka, která navštěvuje 8. třídu. Škola funguje teprve druhým rokem a pomalu se rozrůstá. V následujícím roce by měla proběhnout rekonstrukce vnitřních prostor tak, aby vzniklo více místností, kde by se děti mohly věnovat studiu.

Zapojení školy do jiných ekologických projektů a programů

V minulosti byla škola zapojená do dílčího projektu věnovaného kompostování, v tomto roce nejsou zapojeni do žádného dalšího projektu.

Zapojení školy do projektu Cirkulární školy

Hlavní motivací školy k zapojení do projektu ČS je **potřeba předcházet vzniku odpadu a zavést ve škole cirkulární principy**. Ve škole jsou pro zapojení do projektu nadšení pedagogové, zaměstnanci školy, rodiče i děti.

Třídění odpadů

Třídění si řídí průvodci ve třídách sami, děti jsou motivované a dobře s nimi spolupracují. Ve třídách mají koše na směsný odpad, papír, plasty, sklo, elektro a nápojové kartony. Popelnice jsou za školou. Neseparují textil, protože ho není dostatečné množství. Pravidelný svoz je zajištěn a funguje dobře, množství tříděného odpadu roste, což přímo úměrně koreluje s rostoucím počtem dětí.

Nakládání s bioodpadem

Dosud **bioodpad netřídili**, ale v letošním roce chtějí **založit kompostér** (z grantu nebo s pomocí projektu ČS). Vedení školy chce zahrnout kompostér do výuky. Škola by měla zájem o edukaci ohledně uzavřeného cyklu jídla a také v oblasti bioodpadu.

Gastroodpad

Školní jídelna slouží pouze jako **výdejna jídla**. Kromě gastroodpadu tu vzniká i bioodpad, který by se dal separovat a následně kompostovat.

Mají **regulovatelné porce** (malá, větší, dospělá). Denně jim zbydou cca 2 kg jídla. Ve venkovních prostorách za školou se vedle všech popelnic nachází malý modrý barel, do kterého výdejna dává zbytky jídla. Objem nádoby je cca 20 litrů, vyváží se 2x týdně. Měli by **zájem o preventivní programy**, díky nimž by děti sledovaly plýtvání jídlem a následně by mohly přistoupit k omezení plýtvání. V jídelně mají koše na všechny druhy tříděného odpadu a na směsný odpad. Spolupracují s lokálními farmáři a producenty. Výdej jídla obstarává paní, která je zároveň vedoucí kuchyně a uklízečka. Ta by se pravděpodobně společně s vybranými dětmi starala o **separování bioodpadu a jeho vynášení na kompost**.

Každý rodič s dítětem si může ve svém profilu zvolit jídelníček. Na výběr je vegetariánské a veganské menu a také bezlepková a bezlaktózová dieta. Škola poskytuje i jídlo s sebou do vlastních krabiček.

Zahrada

Průvodci využívají zahradu pro výuku a pro venkovní hry v rámci klubu. Zahrada školy je ve svahu, v levém rohu zahrady plánují **vybudovat kompostér** a rádi by tam umístili i nějaké **sezení**. Za školou se nachází místo pro parkování aut ze zámkové dlažby. Koncem října budou podávat grant, ve kterém se snaží získat peníze na **venkovní učebnu** - vyvýšené záhony, přístavění amfiteátru pro parlament, posezení před i za školou, travnaté hřiště se schopností retence vody (odstranění současné zámkové dlažby). Grant podává škola s poradcem a architektem zahrady. V projektu ČS budeme hledat styčné body s tímto projektem.

Zapojení rodičů a reuse aktivity

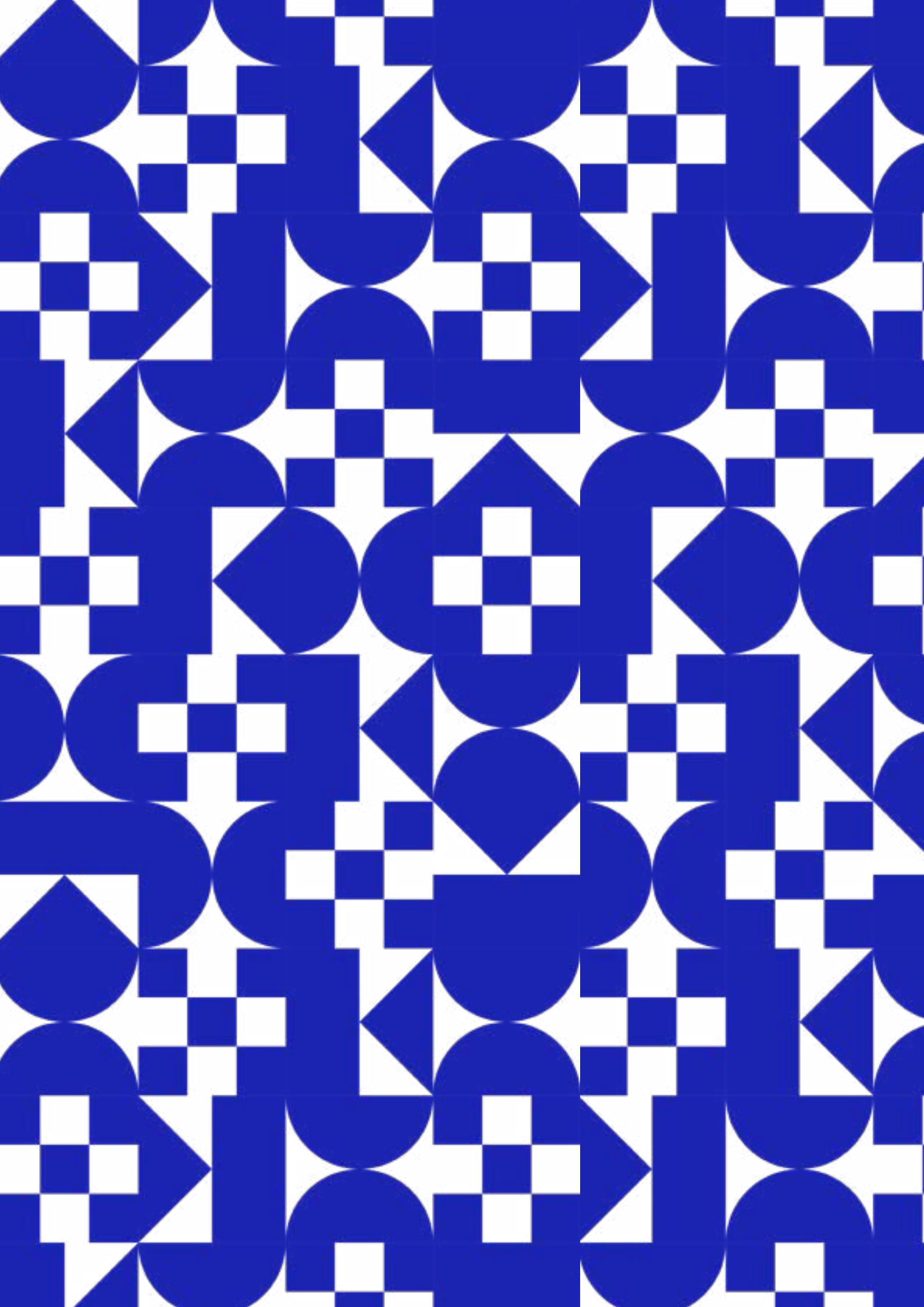
Ve škole je malá, celkem dobře vybavená **dílna**. Neskladují žádný materiál, který by sloužil k reuse využití, ale dá se domluvit s rodiči, aby během roku něco nasbírali. Rádi by vybudovali posezení a ohniště, uvítali by přístřešek pro koloběžky, kola nebo knihobudky, které by děti mohly vyrábět v rámci workshopu. Ve škole **funguje freeshop**, o **pořádání SWAPu** momentálně nemají zájem.

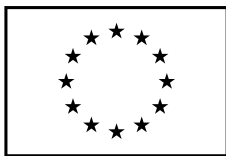
Scioškola je nově založená, takže mnoho akcí zatím neproběhlo. Komunita rodičů momentálně vzniká a má potenciál. Škola pořádá komunitní slavnosti a jarmark, zatím se ale jedná spíše o iniciativu školy nikoli rodičů.

Shrnutí potřeb a požadavků školy

- Řešení **třídění a zpracování bioodpadu** v rámci výdejny jídla – uzavřený cyklus jídla, zájem o **workshopy o kompostování** a o **výukové programy o půdě**.
- V rámci **reuse** by uvítali **menší workshopy**, které by doplnily větší projekt, ke kterému připravili žádost o grant.
- V oblasti **gastro** mají přednostně zájem o preventivní programy, které by snížily plýtvání jídlem.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Toto dílo Závěrečná zpráva z průzkumu potřeb škol a jejich zapojení do projektu je licencováno pod licencí Creative Commons. Autorem je kolektiv Pražského inovačního institutu (projektu iKAP II - Inovace ve vzdělávání).

Zdroj fotografií: Pexels.com

iKAP II - Inovace ve vzdělávání.

Registrační číslo projektu: CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_078/0021106.